

MASTEROPLEIDING
GEMEENTEPREDIKANT
PROTESTANTSE THEOLOGISCHE UNIVERSITEIT

QANU
Catharijnesingel 56
PO Box 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: +31 (0) 30 230 3100
E-mail: support@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q0749

© 2019 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD VAN DE PANELVOORZITTER	5
VOORWOORD PANELVOORZITTER.....	5
RAPPORT OVER DE MASTEROPLEIDING GEMEENTEPREDIKANT VAN DE PROTESTANTSE THEOLOGISCHE UNIVERSITEIT.....	6
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDING.....	6
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING.....	6
SAMENSTELLING VAN HET PANEL	6
WERKWIJZE VAN HET PANEL.....	7
SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL.....	10
PANELADVIES OVER DE NAAMSWIJZIGING VAN HET PROGRAMMA	14
BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE UITGEBREIDE OPLEIDINGSBEOORDELING.....	15
BIJLAGEN	37
BIJLAGE 1: DOMEINSPECIFIEK REFERENTIEKADER	39
BIJLAGE 2: BEOOGDE LEERRESULTATEN.....	41
BIJLAGE 3: OVERZICHT VAN HET PROGRAMMA	45
BIJLAGE 4: BEZOEKPROGRAMMA	47
BIJLAGE 5: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN	48

Dit rapport is vastgesteld op 13 september 2019

VOORWOORD PANELVOORZITTER

Dit rapport bevat de bevindingen van de visitatiecommissie Theologie en is onderdeel van de kwaliteitsbeoordeling van universitaire bachelor- en masteropleidingen Theologie en Religiewetenschappen in Nederland.

Het doel van het rapport is drievoudig: de resultaten van de beoordeling van de voorgelegde opleidingen weergeven; terugkoppelen over de interne kwaliteitszorg van de betrokken instellingen; gegevens aanreiken voor de accreditatie van de opleidingen door de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO).

De commissie die de opleidingen in het cluster Theologie in het voorjaar 2019 heeft bezocht, heeft bij de drie deelnemende instellingen – de Theologische Universiteit Apeldoorn, de Theologische Universiteit Kampen en de Protestantse Theologische Universiteit (Amsterdam-Groningen) – acht zorgvuldig georganiseerde opleidingen aangetroffen, die zich bewust zijn van het belang van de kwaliteitszorg in opleidingsaanbod en onderwijs. De commissie heeft de diepgaande kennismaking met deze theologische universiteiten en hun opleidingen als bijzonder leerzaam en bemoedigend ervaren.

De commissie heeft haar werk op voortreffelijke wijze kunnen verrichten. De zelfevaluatierapporten waren in het algemeen van goede kwaliteit en vormden een relevante bron voor de eerste kennismaking met de opleidingen, de visie waarop ze steunen, de doelstellingen die ze willen realiseren en de aandachtspunten die ze voor zichzelf bepalen. De grondige gesprekken met de diverse geledingen van de opleidingen tijdens het locatiebezoek waren verhelderend. De commissie heeft waardering voor de openheid waarmee de instellingen met haar in gesprek zijn gegaan over het opleidingsaanbod, de organisatie van hun onderwijs en de kwaliteitsborging daarvan. Hierdoor heeft het panel zich een duidelijk beeld kunnen vormen van de kwaliteit van de beoordeelde opleidingen. De commissie hoopt dat haar rapport bijdraagt aan een helder (zelf)beeld van de betrokken opleidingen en een stimulerende rol mag vervullen in de cyclus van kwaliteitszorg die de instellingen krachtig willen verderzetten.

Dank gaat uit naar bestuur, naar academische en administratieve staf, en naar studenten en alumni van de betrokken universiteiten. Hun inspanningen voor de voorbereiding van de visitatie en hun medewerking aan de uitvoering van de beoordeling verdienen waardering. Ik ben zeer erkentelijk jegens de leden van de commissie alsook de projectleider en de secretaris van QANU voor de uitstekende samenwerking, voor hun deskundige inbreng en voor de professionele ondersteuning. Elk van hen heeft vanuit haar of zijn eigen perspectief, ervaring en achtergrond bijgedragen aan het welslagen van de visitatie en aan de totstandkoming van dit rapport.

Aan de betrokken universiteiten en hun opleidingen wensen we een succesvolle uitvoering van hun opdracht tot vorming van academische theologen, die in een razendsnel veranderende 21e-eeuwse wereld zonder grenzen zowel kerkelijke als maatschappelijke verantwoordelijkheden kunnen opnemen.

Prof. dr. Marc Vervenne
Voorzitter visitatiecommissie

RAPPORT OVER DE MASTEROPLEIDING GEMEENTEPREDIKANT VAN DE PROTESTANTSE THEOLOGISCHE UNIVERSITEIT

Dit rapport volgt het Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. september 2018).

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDING

Masteropleiding Gemeentepredikant

Naam van de opleiding:	Gemeentepredikant
CROHO-nummer:	66122
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	academisch
Aantal studiepunten:	180 EC
Locatie(s):	Amsterdam
Variant(en):	voltijd, deeltijd
Onderwijstaal:	Nederlands
Inleverdatum NVAO:	01/11/2019

Het bezoek van het visitatiepanel Gemeentepredikant aan de Protestantse Theologische Universiteit vond plaats op 20-22 mei 2019.

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING

Naam van de instelling:	Protestantse Theologische Universiteit
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	niet aangevraagd

SAMENSTELLING VAN HET PANEL

De NVAO heeft op 1 april 2019 ingestemd met de samenstelling van het panel. Het panel dat de masteropleiding Gemeentepredikant van de Protestantse Theologische Universiteit heeft beoordeeld, bestond uit:

- Prof. dr. M. (Marc) Vervenne (voorzitter) is emeritus-hoogleraar Bijbelwetenschap aan de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven en ere-rector magnificus van de KU Leuven (België).
- Prof. dr. H.P.J. (Henk) Witte is emeritus bijzonder hoogleraar Ignatiaanse Spiritualiteit aan de Tilburg School of Catholic Theology van de Universiteit Tilburg.
- Dr. A.M. (Alma) Lanser – van der Velde was tot 2015 universitair hoofddocent Godsdienstpedagogiek en supervisor aan de Faculteit Religie en Theologie van de Vrije Universiteit Amsterdam.
- Prof. dr. H. (Hans) Ausloos is hoogleraar Bijbelwetenschap aan de Faculté de Théologie van de UCLouvain (Louvain-la-Neuve, België), en maître de recherches bij het Fonds de la Recherche Scientifique (F.R.S.-FNRS).
- J. (Jasper) de Kok heeft een bachelor Maatschappijgeschiedenis afgerond in 2013 en is in 2012 begonnen met de studie Theologie aan de Theologische Universiteit Apeldoorn.

Jetje De Groof ondersteunde het panel en trad ook op als secretaris.

WERKWIJZE VAN HET PANEL

De beoordeling van de masteropleiding Gemeentepredikant van de Protestantse Theologische Universiteit was onderdeel van de visitatiegroep Theologie. Van april tot en met mei 2019 heeft het panel in totaal acht opleidingen aan drie universiteiten beoordeeld. Het cluster bestond uit de volgende deelnemende instellingen: Theologische Universiteit Apeldoorn, Theologische Universiteit van de Gereformeerde Kerken (vrijg.) Nederland en Protestantse Theologische Universiteit.

Het cluster Theologie heeft de logistieke en praktische begeleiding van de visitatie en de rapportage uitbesteed aan evaluatiebureau QANU. Anke van Wier begeleidde het cluster als coördinator van QANU. Anke van Wier en Jetje De Groof traden op als secretaris in het cluster Theologie.

Tijdens de visitatie van de Theologische Universiteit Kampen ondersteunde Jetje De Groof het panel. Zij is door de NVAO als secretaris gecertificeerd.

Het visitatiepanel

Bij de samenstelling van het visitatiepanel is rekening gehouden met de expertise, de beschikbaarheid en de onafhankelijkheid van de panelleden. Het volledige visitatiepanel bestond uit de volgende leden, die in verschillende samenstelling deel uitmaakten van de panels per instelling:

- Prof. dr. M. (Marc) Vervenne (voorzitter) is emeritus-hoogleraar Bijbelwetenschap aan de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven en ere-rector magnificus van de KU Leuven (België).
- Prof. dr. H.P.J. (Henk) Witte is emeritus bijzonder hoogleraar Ignatiaanse Spiritualiteit aan de Tilburg School of Catholic Theology van de Universiteit Tilburg.
- Dr. A.M. (Alma) Lanser – van der Velde was tot 2015 universitair hoofddocent Godsdienstpedagogiek en supervisor aan de Faculteit Religie en Theologie van de Vrije Universiteit Amsterdam.
- Prof. dr. T.H. (Hetty) Zock is bijzonder hoogleraar Levensbeschouwing en Geestelijke Volksgezondheid aan de Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap van de Rijksuniversiteit Groningen.
- Prof. dr. B.J. (Bart) Koet is hoogleraar en hoofd onderzoek Nieuwe Testament Studies aan de Tilburg School of Catholic Theology van de Universiteit Tilburg. Tevens is hij directeur van het interfacultaire Centre for the Study of Early Christianity.
- Prof. dr. H. (Hans) Ausloos is hoogleraar Bijbelwetenschap aan de Faculté de Théologie van de UCLouvain (Louvain-la-Neuve, België), en maître de recherches bij het Fonds de la Recherche Scientifique (F.R.S.-FNRS).
- J. (Jasper) de Kok heeft een bachelor Maatschappijgeschiedenis afgerond in 2013 en is in 2012 begonnen met de studie Theologie aan de Theologische Universiteit Apeldoorn.
- M. (Mark) de Jager is in 2017 begonnen met de master Gemeentepredikant aan de Protestantse Theologische Universiteit Groningen.

Vorbereiding

Op 19 december 2018 vond de voorzitterstraining plaats. Daarbij informeerde QANU de panelvoorzitter over zijn rol tijdens de visitatie(s). Ook is hij geïnformeerd over de van toepassing zijnde beoordelingskaders, de werkwijze en de planning van bezoeken en rapportage. Het panel kwam voor de eerste keer bijeen in een startvergadering op 23 april 2019, waarin de beoordelingskaders, het visitatieproces en de planning aan bod kwamen. Tevens is een werkwijze voor de visitaties afgesproken.

De coördinator stelde een bezoekprogramma op in overleg met de contactpersonen van de faculteit. De faculteit selecteerde vervolgens voor elke gespreksronde representatieve gesprekspartners. Het bezoekprogramma is in dit rapport opgenomen als bijlage 4.

In de aanloop naar het visitatiebezoek aan de Protestantse Theologische Universiteit ontving QANU de zelfevaluatie-rapporten van de opleiding(en) en stuurde deze door aan de panelleden. De coördinator en panelvoorzitter maakten een selectie van 15 eindwerken van elk van de te beoordelen opleidingen. Deze eindwerken selecteerden zij uit een lijst van afgestudeerden over de periode 2014-2018. Daarbij hielden de coördinator en voorzitter rekening met variatie in onderwerpkeuze, afstudeervariant, begeleiding en beoordeling.

De panelleden bestudeerden het zelfevaluatie-rapport, de eindwerken en de bijbehorende beoordelingsformulieren. Ze stuurden hun bevindingen op naar de secretaris. De secretaris verzamelde de vragen en de opmerkingen van het panel in een document en verspreidde dit onder de panelleden.

Voorafgaand aan het bezoek hield het panel een vooroverleg waarin de voorlopige bevindingen naar aanleiding van de bestudering van de zelfevaluatie-rapporten en de uitkomsten van de toetsing van geselecteerde scripties ter sprake kwamen. Tevens sprak het panel een taakverdeling af voor de te voeren gesprekken.

Bezoek

Het visitatiebezoek aan de Protestantse Theologische Universiteit vond plaats op 20-22 mei 2019. Voorafgaand aan en tijdens het bezoek bestudeerde het panel aanvullend materiaal. Een overzicht van dit materiaal is te vinden in bijlage 5. Het panel sprak met studenten, alumni en docenten; met het management en het instellingsbestuur; met vertegenwoordigers van de examencommissie, de opleidingscommissie en de universiteitsraad. Tevens bood het panel studenten en docenten de gelegenheid om informeel met het panel te spreken tijdens een inloopspreekuur. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt. Het panel heeft ook een rondleiding door de instelling gekregen om informatie te krijgen over de voorzieningen.

Het panel beëindigde het bezoek met een intern overleg om de voorlopige bevindingen te formuleren. Ter afsluiting van het bezoek gaf de voorzitter een publieke mondelinge toelichting, waarin hij de voorlopige indrukken en de algemene observaties van het panel presenteerde.

Consistentie en ijking

De consistentie in de beoordeling is op diverse manieren geborgd:

1. Het panel was zodanig samengesteld dat de voorzitter en een aantal panelleden bij meerdere visitatiebezoeken aanwezig waren.
2. De coördinator was aanwezig bij het opstellen van de voorlopige bevindingen aan het eind van elk bezoek.

Rapportage

De secretaris schreef een conceptrapport op basis van de bevindingen van het panel en legde dat vervolgens voor aan de coördinator voor een collegiale toets. Daarna heeft de voorzitter het ontwerp van rapport doorgenomen en aangevuld, waarna de secretaris de panelleden heeft verzocht het rapport te bekijken en van feedback te voorzien. Na verwerking van de feedback en met het akkoord van het panel stuurde de coördinator het rapport naar de instelling met het verzoek om feitelijke onjuistheden te melden. De feitelijke onjuistheden zijn na overleg tussen de coördinator en de voorzitter door de secretaris gecorrigeerd. Vervolgens heeft het panel het rapport vastgesteld en heeft de secretaris het toegestuurd aan het College van Bestuur van de universiteit.

Definitie oordelen

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling van de NVAO heeft het panel de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een *associate degree*-, bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Voldoet

De opleiding voldoet op de standaard aan basiskwaliteit.

Voldoet ten dele

De opleiding voldoet in belangrijke mate aan basiskwaliteit op de standaard maar er zijn verbeteringen nodig om volledig aan de standaard te voldoen.

Voldoet niet

De opleiding voldoet niet aan basiskwaliteit op de standaard.

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling van de NVAO heeft het panel de volgende definities gehanteerd voor de beoordeling van de opleiding als geheel:

Positief

Op alle standaarden 'voldoet'.

Positief onder voorwaarden

Standaard 1 'voldoet' en maximaal op vijf standaarden 'voldoet ten dele' waarbij het panel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Negatief

In de volgende situaties:

- 'voldoet niet' op een of meer standaarden;
- 'voldoet ten dele' op standaard 1;
- 'voldoet ten dele' op een tot vijf standaarden waarbij het panel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- op zes of meer standaarden 'voldoet ten dele'.

SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL

De Protestantse Theologische Universiteit (verder PThU) is gevestigd in Amsterdam en Groningen. De masteropleiding Gemeentepredikant wordt door de PThU aangeboden in Amsterdam. Hieronder volgt het samenvattend oordeel van het panel over deze opleiding. Dit rapport volgt het Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. september 2018).

Beoogde leerresultaten

De PThU heeft volgens het panel voor de masteropleiding Gemeentepredikant een welomlijnd en evenwichtig profiel uitgebouwd. Het opleidingsprofiel is vertaald in helder uitgewerkte leerdoelen, die wat betreft niveau en oriëntatie passend zijn voor een wetenschappelijke masteropleiding. Ze zijn bovendien in lijn met het domeinspecifieke referentiekader. Het panel ziet als sterk punt dat de beoogde leerresultaten zijn geformuleerd in de vorm van competenties, die de ambitie van de opleiding om een goede balans te bieden tussen academische verdieping, beroepsvorming en persoonlijke ontwikkeling adequaat vertalen.

Het panel heeft waardering voor de ambitie van de PThU om de predikantenopleidingen te verbreden naar een opleiding tot academisch theoloog, die een diverse profilering van de afgestudeerden in een constant veranderend beroepenveld toelaat. Het panel heeft vastgesteld dat de PThU ook blijft inzetten op de opleiding tot predikant, en verwelkomt dat hierbij ook aandacht uitgaat naar de wijzigende context van het predikantenberoep. Het beleid dat de instelling voert om de opleiding te laten aansluiten op het beroepenveld en op recente evoluties in het vakgebied is degelijk. Wel geeft het panel als aanbeveling mee om de inbreng van alumni als 'ambassadeurs' van de opleidingen structureel te verankeren.

Programma

Het panel oordeelt dat het curriculum van de masteropleiding Gemeentepredikant studenten voldoende mogelijkheid biedt om de beoogde leerresultaten te bereiken. Het curriculum is coherent en evenwichtig samengesteld en de opleiding beschikt over de nodige procedures om de coherentie van het curriculum blijvend te monitoren. De integratieve leerlijn ondersteunt de ambitie om theorie, onderzoek, ontwikkeling van vaardigheden en reflectie in een permanente leercyclus te integreren. Het panel heeft sterke waardering voor de duale onderwijsvisie en vindt de manier waarop persoonlijke, academische en beroepsmatige perspectieven in de opleiding zijn samengebracht een sterk punt.

De opleiding sluit aan bij de actuele eisen en verwachtingen in het vakgebied en in het beroepenveld. Het panel besluit dat de academische oriëntatie van de opleiding goed is uitgewerkt, met docenten die gepromoveerd zijn en een tweede jaar dat volledig gericht is op academische verdieping. Wel vraagt het panel in de opleiding en in de begeleiding van de thesis blijvend in te zetten op het kritische vermogen en de zelfstandigheid van studenten. Studenten worden volgens het panel ook voldoende voorbereid op de beroepspraktijk van het predikantschap. Het panel apprecieert ten eerste hoe het stagetraject systematisch is uitgewerkt. De aandacht die uitgaat naar persoonlijke vorming met behulp van super- en intervisie in de integratieve leerlijn, vindt het panel eveneens een sterk element.

Hoewel de implementatie van de duale onderwijsvisie aanvankelijk tot versnippering in het curriculum heeft geleid, besluit het panel dat de wijzigingen in het curriculum die hier een antwoord op moeten bieden effectief zijn. Het vraagt echter blijvend te monitoren dat de beoogde integratie niet tot versnippering leidt en vraagt voldoende ademruimte in het curriculum te voorzien met het oog op de verwerkingstijd voor studenten. Het panel benadrukt dat de implementatie van het duale leerconcept flexibiliteit en differentiatie tussen studentengroepen vereist. Dit veronderstelt een goede voeling met wat in de studentengroep leeft. Het panel is van mening dat de opleiding in staat is op dit vlak de vinger aan de pols te houden.

Het panel is van mening dat het gekozen didactisch concept van de *reflective practitioner* zeer goed past bij het profiel en de doelstellingen van de opleiding. Het waardeert dat het onderwijsconcept gericht is op eigenaarschap van het leerproces en stelde vast dat de opleiding gebruik maakt van een variëteit aan activerende werkvormen. Het panel vindt dat het mengen van studenten van verschillende leeftijden en achtergronden zorgt voor een dynamische studieomgeving. Het verwelkomt dat de PThU het programma in de toekomst flexibeler wil maken, om beter in te spelen op de individuele noden van deze uiteenlopende groep. Het is van mening dat hierdoor de studentgerichtheid van het programma verder verbetert, maar vraagt ook te monitoren dat deze verhoogde flexibiliteit niet leidt tot een te grote werkdruk voor docenten.

Inzake internationalisering stelde het panel vast dat de docentmobiliteit op orde is. Het panel beveelt wel aan explicieter ruimte in het programma te voorzien voor internationalisering. Het beveelt bovendien aan bij uitwisselingen niet te sterk te richten op de equivalentie van individuele opleidingsonderdelen, om geen verdere barrières op te werpen voor studenten die voor een (langere) periode naar het buitenland wensen te gaan. Het panel waardeert dat de opleiding zoekt naar manieren om studenten die in Nederland blijven een diverser perspectief te bieden, in afwachting van een nieuw curriculum waar een groter aantal Engelstalige colleges de mogelijkheden voor inkomende mobiliteit kan verbeteren. Het panel hecht er belang aan dat de opleiding hierop blijft inzetten, aangezien de contexten waarin studenten terecht zullen komen in toenemende mate divers zijn.

Instroom

Het panel is van mening dat de opleiding beschikt over een duidelijk en goed uitgewerkt toelatingsbeleid. Het waardeert dat in de voorbije jaren de nodige bijstellingen zijn gebeurd met het oog op de studeerbaarheid van het premasterprogramma. Het verwelkomt dat er in het premasterprogramma versterkte aandacht voor academische en methodologische vaardigheden is gekomen en raadt aan de inspanningen daarvoor verder te zetten. Het panel apprecieert de ambities van de opleiding om een systeem uit te werken dat eerder en elders verworven competenties van deeltijdstudenten honoreert.

Personeel

Het panel besluit dat de vaste staf in staat is het opleidingsprogramma met goed resultaat te realiseren. De opleiding beschikt over kwaliteitsvolle docenten, die de verbinding tussen onderzoek en onderwijs actief weten te leggen. Het panel waardeert dat de PThU een langetermijnvisie heeft ontwikkeld inzake talentontwikkeling en personeelsformatie. Ook het uitgevoerde beleid met betrekking tot BKO, SKO, promotie en diversiteit toont aan dat de instelling een duidelijke visie heeft omtrent haar personeelskader.

Het panel heeft sterke waardering voor de mate waarin docenten erin slagen het duale onderwijsconcept te realiseren voor een zeer diverse studentengroep. Het panel is van oordeel dat de werkdruk voldoende op de radar van het opleidingsmanagement staat. Het raadt aan de inspanningen op dat vlak ook in de komende periode vol te houden. Het vraagt speciale aandacht voor de vaststelling dat flexibilisering niet noodzakelijk tijdswinst oplevert.

Voorzieningen

Het panel besluit dat de voorzieningen studenten in staat stellen de beoogde eindkwalificaties te behalen.

Begeleiding

Het panel besluit dat de studie- en studentenbegeleiding aan de PThU zeer goed is uitgebouwd. Het heeft sterke waardering voor de functiebeschrijving van de studentendecanen. Het panel stelde bovendien vast dat ze hun functie kwaliteitsvol invullen en met zorg voor de studenten behartigen. Verder heeft het panel grote waardering voor het brede spectrum aan begeleiding waar studenten

een beroep op kunnen doen en ziet het ook op dat vlak meerwaarde van de inbedding van de PThU in de VU. Tenslotte heeft het panel kunnen constateren dat de informatievoorziening goed is georganiseerd en haar doel bereikt.

Kwaliteitszorg

Het panel besluit dat de PThU beschikt over een zorgvuldig en goed werkend systeem van evaluaties en metingen, dat de instelling in staat stelt de kwaliteit van haar cursussen en opleidingen te monitoren. Bevestigingen zijn periodiek en gericht op verschillende groepen van belanghebbenden. Het panel heeft vastgesteld dat de kernprocessen rond kwaliteitszorg zorgvuldig en systematisch worden uitgevoerd, al is nog een verbeterslag te maken in het communiceren van de resultaten van de verbeteracties aan studenten. De gevolgde processen en procedures stellen de opleidingen in staat te rapporteren over de mate waarin ze bijdragen aan de verwezenlijking van de strategische doelen van de instelling. Door de vele processen en procedures is er echter een reëel risico op hyperorganisatie, wat de PThU als instelling overigens zelf erkent. Het panel beveelt daarom aan verder invulling te geven aan de ambitie om processen en procedures te vereenvoudigen.

Het panel is van mening dat de Opleidingscommissie (OC) de resultaten van de kwaliteitsmonitoring op efficiënte wijze opvolgt. Daarnaast heeft het panel grote waardering voor de zeer proactieve manier waarop OC en Universiteitsraad (UR) hun rol invullen en ter harte nemen. Het panel komt tot de conclusie dat de betrokkenheid van de verschillende belanghebbenden bij de kwaliteitszorg op orde is. Het panel beveelt wel aan de alumni nog structureler als echte partners te betrekken in de PDCA-cyclus. Ook sluit het panel zich aan bij het recente advies van de OC aan het College van Bestuur (CvB) om de geplande hervormingen van de predikantenmasters te temporiseren, zodat het draagvlak kan verbreden onder docenten en studenten.

Toetsing

Het panel stelde vast dat de PThU een sterk uitgewerkt toetsbeleid heeft ontwikkeld, met duidelijke handreikingen voor docenten om toetsen op cursusniveau betrouwbaar, valide, transparant en beheersbaar op te stellen, af te nemen en te beoordelen. Het panel waardeert dat in de voorbije jaren de stap gezet is naar een toetsbeleid op curriculumniveau, waarbij de toetsing steeds meer vanuit de visie van de opleiding als geheel gestuurd wordt.

Het panel stelde vast dat in de afgelopen periode hard gewerkt is aan de implementatie van het toetsbeleid. Hiertoe is ingezet op de professionalisering van de staf en op het invoeren van procedures die de kwaliteit van de toetsing ten goede moeten komen. Het panel constateerde dat dit geheel erg goed georganiseerd is, maar ziet net als bij de kwaliteitszorg een risico op hyperorganisatie. Het raadt daarom aan verder in te zetten op stroomlijning en vereenvoudiging van het toetsbeleid en de ermee gepaard gaande procedures.

Het panel besluit dat de kwaliteitseisen zichtbaar zijn in de concreet gehanteerde toetsing in de opleiding. Het stelde vast dat alle beoogde competenties getoetst worden. De opleiding gebruikt zeer gevarieerde werk- en evaluatievormen, die in lijn zijn met de leerdoelen en het didactisch concept. Het panel waardeert bovendien dat *rubrics* zijn ingevoerd om de beoogde competenties te beoordelen. Ook de beoordelingssystematiek van de masterscriptie en de stage is volgens het panel op orde. Wat de masterscriptie betreft, prijst het panel de invoering van het nieuwe beoordelingsformulier. Het waardeert dat ook de kritische zin en de zelfstandigheid van de student expliciet worden meegenomen in de beoordeling. Wel beveelt het panel aan verder werk te maken van de gedocumenteerde transparante toelichting van het bereikte niveau van de student.

Het panel stelde vast dat de PThU beschikt over een uitstekende Examencommissie (EC), die de uitvoering van het toetsbeleid en het bereiken van het eindniveau door studenten monitort met behulp van gerichte steekproeven van toetsen en masterscripties.

Gerealiseerde leerresultaten

Op basis van gesprekken met alumni en een selectie van recent voltooide eindwerken constateert het panel dat studenten de beoogde leerresultaten behalen. Alle bestudeerde eindwerken laten een voldoende niveau zien. Wel stelde het panel vast dat de kwaliteit van de eindwerken sterk varieert. Voor de zwakkere scripties uit de steekproef geldt dat er een duidelijke verbetermarge is in het kritisch vermogen en de zelfstandigheid van studenten. Het panel vraagt de opleiding in de methodologische vorming en in de begeleiding van eindwerken rekening te houden met die deficiënties. Het panel verwelkomt dat de opleiding in recente jaren reeds werk heeft gemaakt van het wegwerken van die knelpunten. Tegelijk beveelt het aan om te blijven toewerken naar een goede aansluiting van de opleiding op het werkveld.”

Het panel beoordeelt de Standaarden uit het Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling als volgt:

Masteropleiding Gemeentepredikant

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Programma, oriëntatie	voldoet
Standaard 3: Programma, inhoud	voldoet
Standaard 4: Programma, leeromgeving	voldoet
Standaard 5: Instroom	voldoet
Standaard 6: Personeel	voldoet
Standaard 7: Voorzieningen	voldoet
Standaard 8: Begeleiding	voldoet
Standaard 9: Kwaliteitszorg	voldoet
Standaard 10: Toetsing	voldoet
Standaard 11: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
Algemeen eindoordeel	positief

De voorzitter, prof. Marc Vervenne, en de secretaris, Jetje De Groof, van het panel verklaren hierbij dat alle panelleden kennis hebben genomen van dit rapport en dat ze instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 13 september 2019

PANELADVIES OVER DE NAAMSWIJZIGING VAN HET PROGRAMMA

Bevindingen

De PThU biedt momenteel een opleiding aan onder de naam 'Master Gemeentepredikant'. De instelling geeft aan dat deze opleiding in het licht van de geldende eindtermen onverminderd leidt tot het verwerven van de eindcompetenties voor het beroep van gemeentepredikant. Anderzijds is het uitstroomprofiel van de opleiding gaandeweg verbreed en blijken de eindcompetenties die studenten binnen deze masteropleiding verwerven ook toereikend voor de uitoefening van beroepen in andere werkvelden. Tegen die achtergrond geeft de PThU aan dat de huidige opleidingsnaam minder passend is. Daarom stelt de instelling een naamswijziging voor in 'Master Theologie'. De PThU argumenteert bovendien dat de naam 'Theologie' ter aanduiding van de ambtsopleiding aansluit bij hetgeen gebruikelijk is binnen het academische domein waarop de PThU haar opleiding organiseert.

Overwegingen

Het panel kan zich vinden in de argumenten van de PThU om de naam van de opleiding te wijzigen in 'Master Theologie'.

Conclusie

Het panel adviseert de voorgestelde naamswijziging van 'Master Gemeentepredikant' in 'Master Theologie' uit te voeren.

BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE UITGEBREIDE OPLEIDINGSBEOORDELING

Organisatiestructuur

De PThU is een monofacultaire levensbeschouwelijke universiteit, gespecialiseerd in theologisch onderzoek en onderwijs. Haar kernwaarden zijn: "scherp van geest, diep geworteld, breed georiënteerd en rijk aan spiritualiteit" (ZER, p.1).

De Protestantse Theologische Universiteit is in 2007 tot stand gekomen na een samenvoeging van het Theologisch Wetenschappelijk Instituut van de Protestantse Kerk in Nederland (Utrecht en Leiden), de Theologische Universiteit Kampen en het Evangelisch-Luthers Seminarium (Utrecht). Deze instellingen verzorgden tot 2004 de hervormde, gereformeerde respectievelijk lutherse ambtsopleidingen en nadat in 2004 de Protestantse Kerk in Nederland is opgericht de ambtsopleiding voor deze kerk.

De PThU biedt zowel in Amsterdam als in Groningen een bacheloropleiding Theologie aan. In Amsterdam gebeurt dit samen met de Vrije Universiteit (VU) in de vorm van een 'joint degree'. In Groningen is een PThU-traject georganiseerd binnen de bachelor Theologie van de Rijksuniversiteit (RUG). Op masterniveau bestaat het aanbod van de PThU uit twee driejarige predikantsmasters (de master Gemeentepredikant in Amsterdam en de master Predikantschap in Groningen) en een eenjarige master Theologie (Verdieping), die Engelstalig is (georganiseerd in Groningen). De Groningse master Predikantschap biedt bovendien een route Predikant-Geestelijk Verzorger aan.

De PThU is een bekostigde instelling. Het College van Bestuur (CvB) is verantwoordelijk voor het bestuur, de bedrijfsvoering en het beheer, evenals voor de academische en bestuurlijke representatie van de PThU. Het CvB wordt benoemd door de Raad van Toezicht (RvT). Dit orgaan houdt toezicht op de uitvoering van de werkzaamheden en op de uitoefening van de bevoegdheden van het CvB. De Generale Synode van de Protestantse Kerk in Nederland benoemt de leden van de RvT. De Raad van Advies (RvA), ten slotte, oefent de taak uit van klankbord voor het CvB en vertegenwoordigt het werkveld, alsook de maatschappelijke en kerkelijke context waarin de PThU opereert.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Profiel

De PThU leidt vanuit een specifiek theologisch profiel studenten op tot inzetbare zelfstandige professionals. Voor de driejarige predikantsmasters heeft dit geleid tot een opleidingsprofiel waarin theorie, onderzoek, ontwikkeling van vaardigheden en reflectie in een permanente leercyclus geïntegreerd zijn. Het zelfevaluatie-rapport geeft aan dat afgestudeerden van de masteropleidingen van de PThU in staat zijn om complexe problemen te analyseren en een kritische geest ontwikkeld hebben. Ze kunnen op reflectief niveau gegevens interpreteren en problemen oplossen. Bovendien geven ze verantwoord leiding aan geloofsgemeenschappen en hebben ze inzicht in geloof, kerk en samenleving. Ze zijn tenslotte in staat tot professioneel handelen in uiteenlopende contexten en situaties.

Het panel is tijdens het locatiebezoek uitgebreid in gesprek gegaan over de beoogde verbreding van de predikantenopleidingen aan de PThU. De inhoudelijk verantwoordelijken legden uit dat de PThU

haar studenten nog nadrukkelijker breed wil opleiden voor de diverse en fluïde samenleving waar ze in terecht komen. Nu reeds kiezen de afgestudeerden na de driejarige predikantenopleidingen niet langer alleen voor het predikantschap, maar zijn ze als theoloog werkzaam in onder meer de media, het onderwijs of in beleids- en onderzoeksfuncties. Bovendien komen studenten die kiezen voor het beroep van predikant steeds vaker in diverse en complexe contexten terecht. Tegen de achtergrond van het veranderende beroepenveld wil de PThU theologen opleiden in dienst van kerk en samenleving, op alle plekken waar theologische expertise haar nut kan bewijzen. Op die manier wil de PThU recht doen aan het brede karakter van de opleiding en aan de diversiteit van het beroepenveld. Het opleidingsmanagement benadrukte dat de PThU enerzijds een route blijft aanbieden voor studenten die geïnteresseerd zijn in het gemeentepredikantschap. Anderzijds wil de opleiding aantrekkelijker worden voor studenten die hun verworven competenties breed willen inzetten. In lijn met de beoogde verbreding stelt de instelling een naamsverandering voor van de Master Gemeentepredikant in Master Theologie (zie ook hierboven 'Paneladvies over de naamswijziging van het programma'). Het panel is van mening dat de verbreding geheel aansluit bij de evoluties in het beroepenveld en ziet samen met de PThU potentieel in de heroriëntatie om verder te kunnen groeien. Wel benadrukt het panel dat oriëntatie op een breder beroepenveld uitdagingen kan meebrengen. Bovendien mag de verbreding niet ten koste gaan van de kwaliteit van de predikantenopleiding.

Beoogde leerresultaten

Het panel nam kennis van de beoogde leerresultaten van de masteropleiding Gemeentepredikant. Het profiel van de opleiding wordt vertaald in zestien competenties, die zijn onderverdeeld in vier hoofdcategorieën: academische competenties; hermeneutische kerncompetentie; beroepsgerelateerde competenties; en competenties gerelateerd aan de persoon. Het panel vindt de beoogde leerresultaten volledig en helder omschreven. Een sterk punt is dat ze in de vorm van competenties zijn geformuleerd. Het zelfevaluatie rapport geeft aan hoe de opleiding zich bij het formuleren van de eindtermen geconformeerd heeft aan zowel de Dublin descriptors als aan het domeinspecifieke referentiekader van het Disciplineoverleg Godgeleerdheid (DGO). Daarnaast richt de PThU zich voor haar predikantenopleidingen op de opleidingseisen van de Protestantse Kerk in Nederland, die voor het ambt van predikant van belang zijn. Het zelfevaluatie rapport geeft aan dat de eindtermen zich enerzijds al toespitsen op het predikantenberoep, maar anderzijds gericht zijn op bredere competenties, die voor een ruimere inzetbaarheid van de alumni zorgen. In navolging van de beoogde naamsverandering van de opleiding, zal de instelling de eindtermen herzien, zodat ze minder eenzijdig aanhaken bij de oriëntatie op het traditionele predikantschap.

Afstemming en benchmarking

Het panel stelt op basis van het zelfevaluatie rapport vast dat de opleidingen aan de PThU hun beoogde leerresultaten elke zes jaar in het kader van de interne kwaliteitszorgcyclus evalueren. Om de vinger aan de pols te kunnen houden met het werkveld, onderhoudt de instelling contact met de Protestantse kerk in Nederland. Bovendien zijn er contacten met de alumni die het beroep van predikant uitoefenen, onder andere in de verplichte nascholing die de PThU organiseert. Ook voert de PThU elke vier jaar een alumnionderzoek uit. De RvA, tenslotte, vervult de functie van werkveldadviesraad en klankbord van het bestuur. De PThU wil ook waarborgen dat de eindtermen aansluiten bij de ontwikkelingen in het theologische vakgebied. Dit doet ze door de academische en disciplinaire competenties breed te formuleren om nieuwe onderzoeksresultaten te integreren in het onderwijs. Het panel komt tot de conclusie dat de opleiding een gedegen beleid heeft voor wat betreft de afstemming met het beroepenveld. Het geeft als aanbeveling mee om de inbreng van alumni als 'ambassadeurs' van de opleidingen structureel te verankeren (zie ook standaarden 9 en 11).

Het panel constateerde dat de opleiding de beoogde competenties heeft vergeleken met die van corresponderende opleidingen in Amsterdam, Kampen, Apeldoorn, Tilburg en Leuven. Hieruit besluit de opleiding dat de PThU iets meer dan de andere instellingen de nadruk legt op persoonsgerelateerde en hermeneutische competenties, maar dat de beoogde academische en

vakspecifieke competenties vergelijkbaar zijn. Het panel waardeert dat de PThU een grondige benchmark heeft uitgevoerd om de eigen opleiding beter te kunnen positioneren en profileren.

Overwegingen

De PThU heeft volgens het panel voor de masteropleiding Gemeentepredikant een welomlijnd en evenwichtig profiel uitgebouwd. Het heeft waardering voor de ambitie van de PThU om de predikantenopleidingen te verbreden naar een opleiding tot academisch theoloog, die een diverse profilering van de afgestudeerden in een constant veranderend beroepenveld toelaat. Het panel heeft vastgesteld dat de PThU ook blijft inzetten op de opleiding tot predikant, en verwelkomt dat hierbij ook aandacht uitgaat naar de wijzigende context van het predikantenberoep.

Het opleidingsprofiel is volgens het panel vertaald in helder uitgewerkte leerdoelen, die wat betreft niveau en oriëntatie passend zijn voor een wetenschappelijke masteropleiding. Ze zijn bovendien in lijn met het domeinspecifieke referentiekader. Het panel ziet als sterk punt dat de beoogde leerresultaten zijn geformuleerd in de vorm van competenties, die de ambitie van de opleiding om een goede balans te bieden tussen academische verdieping, beroepsvorming en persoonlijke ontwikkeling adequaat vertalen.

Het beleid dat de instelling voert om de opleiding te laten aansluiten op het beroepenveld en op recente evoluties in het vakgebied is degelijk. Wel geeft het panel als aanbeveling mee om de inbreng van alumni als 'ambassadeurs' van de opleidingen structureel te verankeren. Het panel waardeert tenslotte dat de PThU een benchmark met vergelijkbare opleidingen heeft uitgevoerd om de eigen opleiding beter te kunnen positioneren en profileren.

Conclusie

Masteropleiding Gemeentepredikant: het panel beoordeelt Standaard 1 als 'voldoet'.

Standaard 2: Programma, oriëntatie

Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Bevindingen

Duale aanpak

Het panel drukt zijn waardering uit voor het feit dat de opleiding gekozen heeft voor het principe van 'duaal leren', dat de voorbereiding op het beroepenveld voortdurend verbindt met de academische theologie. De duale aanpak uit zich in de opbouw van het curriculum in drie fasen, waarin afwisselend op academische verdieping en beroepsoriëntatie wordt gefocust (zie standaard 3). Door de opleiding heen loopt bovendien een integratieve leerlijn, die studenten voortdurend aanzet om het praktijkleren in verbinding te brengen met theologische reflectie. Het panel stelde vast dat de implementatie van de duale aanpak ook uitdagingen meebrengt. Standaarden 3 en 4 gaan daar verder op in.

Academische oriëntatie

Het panel besluit dat de academische component van de opleiding zeer degelijk is uitgewerkt. Het stelde vast dat de PThU vooral gepromoveerde docenten inzet, wat erop wijst dat de opleiding veel belang hecht aan de inbedding van het onderwijs in een onderzoeksomgeving (zie ook standaard 6). Het panel zag dit bevestigd in de beschrijving van vakken die het tijdens het locatiebezoek inkeek. Het tweede jaar van de opleiding is bovendien volledig gericht op academische verdieping, waarbij aanzienlijke ruimte is voorzien voor een thesistrject. De masterthesis is in alle PThU masters direct gekoppeld aan de cursus Methodologie, de Specialisatiecursus en de Begeleide literatuurstudie masterthesis. De vakken van die cluster sluiten op elkaar aan en vormen een samenhangend geheel

van in totaal 35 ECTS. Ze worden gevolgd bij één onderzoeksgroep, namelijk die van de specialisatie die de student gekozen heeft (Sources, Beliefs of Practices). Studenten en alumni gaven aan dat deze gefaseerde aanpak een grondige voorbereiding op de masterthesis biedt. Dat het traject gekoppeld is aan een onderzoeksgroep versterkt volgens het panel de academische oriëntatie van de opleiding. Het panel vernam van de docenten dat studenten binnen de onderzoeksgroepen zelf een thema mogen aandragen, maar ook kunnen kiezen aan te sluiten bij lopend onderzoek, wat het panel waardeert. Studenten en alumni zijn eensgezind tevreden over de kwaliteit van de begeleiding van het thesiswerk. Het panel bestudeerde de richtlijnen voor de masterthesis en stelde vast dat deze duidelijk en volledig zijn uitgewerkt.

In de steekproef van mastertheses die het panel consulteerde (zie ook standaard 11), stelde het vast dat het kritische vermogen en de mate van zelfstandigheid van sommige studenten beter kan. Het vernam van het opleidingsmanagement dat hier in de voorbije jaren zowel in de aparte cursussen als in de thesisbegeleiding extra aandacht aan is besteed. Het panel peilde de mate waarin studenten voorbereid worden om zelf op zoek te gaan naar relevante literatuur. Studenten en alumni legden uit dat door het curriculum heen van studenten verwacht wordt dat ze, naast de verplichte lectuur, zelf aanvullende bronnen opzoeken. Ook in het thesistraject is dit een vereiste, wat het panel verwelkomt. Het panel vraagt de opleiding haar inspanning inzake de ontwikkeling van kritisch vermogen en zelfstandigheid van studenten voort te zetten.

De PThU biedt eveneens een Researchtraject van 30 ECTS aan voor excellente studenten, waarvan 15 ECTS buiten het mastercurriculum gerealiseerd wordt. De docenten stelden dat dit traject jaarlijks op geïnteresseerden kan rekenen. Het vormt tevens een opstap naar kortlopende beurzen van zes maanden die studenten de mogelijkheid geven zich voor te bereiden op promotietrajecten met aio-plaatsen. Het panel heeft waardering voor deze werkwijze en vernam dat kandidaten er regelmatig in slagen aio-beurzen in open competitie te verwerven.

Beroepsvaardigheden

De opleiding is gericht op de beroepspraktijk van de gemeentepredikant, maar de verworven beroepsgerichte en academische competenties zorgen ervoor dat afgestudeerden breder inzetbaar zijn (zie standaard 1). Het panel stelde vast dat studenten de beroepsgerichte competenties vooral in de eerste en laatste fase van de opleiding verwerven. De studiegids maakt duidelijk dat de student zich in het eerste jaar met een plaatselijke kerkgemeenschap verbindt. Zij voeren daar opdrachten uit die verbonden zijn aan de cursussen die in deze fase geprogrammeerd staan. Ook moet de student pastorale gesprekken voeren. In de derde fase is de praktijkstage in een gemeente gepland; die stage strekt zich uit over een aaneengesloten periode van ongeveer 37 weken (voltijd) of 61 weken (deeltijd). Tijdens de praktijkstage voert de student in overleg met de predikant-werkbegeleider zo zelfstandig mogelijk werkzaamheden uit die bij het predikantschap horen. Het verbinden van professionele vorming en academische reflectie gebeurt in de vorm van drie stageprojecten: Leren (2 ECTS), Eredienst (2 ECTS) en Visie en beleid (4 ECTS). Van het stagetraject wordt 5 ECTS individueel ingericht: de student formuleert voor de verschillende beroepsrollen doelen die de eigen startbekwaamheid ten goede komen. Het panel stelde vast dat in de stagenota de regels en richtlijnen omtrent de stages helder zijn uitgewerkt, met duidelijke uitleg bij de rollen en de vereiste competenties van de verschillende betrokkenen.

Naast beroepsgerichte en academische competenties besteedt de opleiding ook aandacht aan persoonlijke vorming. In dit kader doorlopen studenten de integratieve leerlijn in het Centrum voor Beroepsvorming en Spiritualiteit (CBS). De leerlijn start met een module in fase 1, waarna de trajecten leerprocesbegeleiding en intervisie (fase 1) en supervisie (fase 3) van start gaan. Studenten worden in het kader van hun stage geacht deel te nemen aan een supervisietraject, dat bestaat uit tien groepsbijeenkomsten. Samen met studenten is het panel lovend over het geheel van de geboden intervisie en supervisie. Aan het eind van de opleiding worden twee modules voorzien die de verschillende opleidingslijnen bij elkaar brengen. Het panel heeft sterke waardering voor de mate waarin en de manier waarop de opleiding aandacht schenkt aan persoonlijke vorming.

Overwegingen

Het panel besluit dat de masteropleiding Gemeentepredikant aansluit bij de actuele eisen en verwachtingen in het vakgebied en in het beroepenveld. Door de opbouw van het curriculum verwerven de studenten enerzijds de nodige academische en anderzijds de verwachte beroepsgerichte competenties. Het concept van het duaal leren brengt beide componenten op effectieve wijze met elkaar in verbinding. Het panel heeft sterke waardering voor de duale onderwijsvisie en vindt de manier waarop persoonlijke, academische en beroepsmatige perspectieven in de opleiding zijn samengebracht een sterk punt.

Het panel is van mening dat de academische oriëntatie van de opleiding goed is uitgewerkt, met docenten die gepromoveerd zijn en een tweede jaar dat volledig gericht is op academische verdieping binnen één van de drie onderzoeksgroepen van de opleiding. De begeleiding van de masterthesis is op orde. Ook heeft het panel waardering voor het aanvullende onderzoekstraject dat excellente studenten een opstap biedt naar aio-trajecten. Wel vraagt het panel in de opleiding en de begeleiding van de thesis blijvend in te zetten op het kritische vermogen en de zelfstandigheid van studenten.

Studenten worden volgens het panel ook voldoende voorbereid op de beroepspraktijk van het predikantschap. Het waardeert dat de verworven beroepscompetenties ook breder kunnen worden ingezet. Het apprecieert ten zeerste hoe het stagetraject systematisch is uitgewerkt. De aandacht die uitgaat naar persoonlijke vorming met behulp van super- en intervisie in de integratieve leerlijn, vindt het panel eveneens een sterk element.

Conclusie

Masteropleiding Gemeentepredikant: het panel beoordeelt Standaard 2 als 'voldoet'.

Standaard 3: Programma, inhoud

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

Het panel nam kennis van het curriculum (180 ECTS, zie bijlage 3). De opleiding kan zowel in vol- als in deeltijd gevolgd worden. Elk studiejaar is verdeeld in vier perioden van elk tien weken. De basisindeling van de masteropleidingen aan de PThU is in cursussen van 5 ECTS. Terwijl de voltijdvariant drie studiejaren nominaal voorziet, is dat voor de deeltijdopleiding 4,5 jaar. De opleiding bestaat uit drie fasen. In de eerste fase verkennen studenten het werkveld in relatie tot de theologische disciplines. Ze maken kennis met vakgebieden als liturgiek, homiletiek en pastoraat, die geflankeerd worden door cursussen op het gebied van exegese, ethiek en dogmatiek. In de tweede fase verdiepen studenten zich met onderzoek in een gekozen theologische discipline. Voorafgaand aan het thesistraject kiest elke student twee disciplinaire cursussen van 5 ECTS uit het aanbod van de drie onderzoeksgroepen. Halverwege periode 1 kiest de student dan een onderzoeksgroep waarin de rest van het thesistraject (35 ECTS) wordt doorlopen (zie standaard 2). In de derde fase, tenslotte, verbinden studenten de theologische disciplines en de eigen spiritualiteit met het oog op de ambtsuitoefening. Cursussen op het gebied van onder meer missiologie, ambtelijk leidinggeven, kerkrecht en sacramentaliteit zijn gekoppeld aan activiteiten op de stageplek in het kader van de eindstage (13 ECTS, zie ook standaard 2). In de eerste en de tweede fase van het curriculum is bovendien telkens 15 ECTS vrije ruimte voorzien. Het panel besluit dat de indeling van het curriculum in drie fasen zorgt voor een duidelijke opbouw. Door bovendien een integratieve leerlijn te voorzien (zie ook standaard 2), die door de hele opleiding loopt, wordt de ambitie waargemaakt om theorie, onderzoek, ontwikkeling van vaardigheden en reflectie in een permanente leercyclus te integreren.

Tijdens de gesprekken was het opleidingsmanagement open over het feit dat de implementatie van de duale onderwijsvisie aanvankelijk tot versnippering leidde, zodat studenten niet tot de beoogde

professionele verkenning en reflectie kwamen. Dit heeft tot een herinrichting van de derde fase van het curriculum geleid. Het panel stelde vast dat deze verbetering haar vruchten heeft afgeworpen. Studenten gaven aan tevreden te zijn met de manier waarop de interactie tussen praktijk en theorie wordt ingevuld. Na bestudering van de inhoud van vakken tijdens het locatiebezoek stelde het panel vast dat de integratie sterk is uitgewerkt. Dit neemt niet weg dat het panel van mening is dat de opleiding blijvend moet waken dat de gekozen aanpak geen negatieve effecten heeft op de studeerbaarheid van het programma. Hierop wordt dieper ingegaan in standaard 4.

Op basis van de studiegids en de geconsulteerde vakken komt het panel tot de conclusie dat het curriculum van de opleiding coherent is. Het vernam van docenten en van het opleidingsmanagement dat de opleidingscommissie (OC) en de docentenberaden die samenhang structureel bewaken. De competentiematrices die het panel kon inkijken, bieden helderheid over waar in het curriculum de beoogde leerresultaten aan bod komen. Het panel komt op basis van de geconsulteerde documenten tot de vaststelling dat het curriculum evenwichtig is samengesteld en dat er geen vakken ontbreken.

Overwegingen

Het panel oordeelt dat het curriculum van de masteropleiding Gemeentepredikant van de PThU studenten voldoende mogelijkheid biedt om de beoogde leerresultaten te bereiken. Het curriculum is coherent en evenwichtig samengesteld en de opleiding beschikt over de nodige procedures om de coherentie van het curriculum blijvend te monitoren. De indeling van het curriculum in drie fasen zorgt voor een duidelijke opbouw. De integratieve leerlijn ondersteunt de ambitie om theorie, onderzoek, ontwikkeling van vaardigheden en reflectie in een permanente leercyclus te integreren. Hoewel de implementatie van de duale onderwijsvisie aanvankelijk tot versnippering in het curriculum heeft geleid, besluit het panel dat de wijzigingen in het curriculum die hier een antwoord op moeten bieden effectief zijn. Dit neemt niet weg dat het panel van mening is dat de opleiding blijvend moet waken dat de gekozen aanpak geen negatieve effecten heeft op de studeerbaarheid van het programma (zie ook standaard 4).

Conclusie

Masteropleiding Gemeentepredikant: het panel beoordeelt Standaard 3 als 'voldoet'.

Standaard 4: Programma, leeromgeving

De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

Didactisch concept en werkvormen

Het profiel van de *reflective practitioner* is het sturende onderwijsconcept van de PThU. Het houdt in dat de student in een permanente leercyclus in diverse leeromgevingen kennis en ervaringen opdoet, observeert, analyseert, kritisch reflecteert en opnieuw construeert. Het kunnen schakelen tussen verschillende contexten is daarbij cruciaal. Het panel is van mening dat het gekozen didactisch concept zeer goed past bij het profiel en de doelstellingen van de opleiding.

Het didactisch concept vereist de inzet van verschillende werkvormen. Het panel vindt hiervan bevestiging in de studiegids en de voorstelling van vakken. Vertegenwoordigers van de OC stelden dat de didactische professionalisering van de docenten in de voorbije periode (zie ook standaard 7) heeft geleid tot een aanzienlijke stijging van het gebruik van activerende werkvormen. Aanvankelijk zorgde dit voor een wildgroei aan werkvormen en opdrachten, met een negatieve impact op de studeerbaarheid. Het panel stelde vast dat hierop intussen passend is gereageerd, onder andere door intensief afstemming te zoeken tussen docenten die in één periode college geven. Studenten legden uit dat ze de inzet van activerende werkvormen erg waarderen. Tevens drukten ze hun appreciatie uit voor de trainingen die het CBS organiseert binnen de integratieve leerlijn. Het panel verwelkomt

bovendien dat initiatief is genomen om de ICT- en didactische vaardigheden van docenten verder te ontwikkelen met het oog op de bredere implementatie van een *flipped classroom* en *blended learning*.

Het panel stelde vast dat de colleges van de deeltijdstudenten van zaterdag naar vrijdag zijn verplaatst, zodat vol- en deeltijdstudenten samen college kunnen volgen. Het is van oordeel dat het samenbrengen van deze twee studentengroepen enerzijds een duidelijke meerwaarde is, omdat beide groepen van elkaar kunnen leren. Anderzijds brengt de variatie in studentenprofielen een aantal uitdagingen mee. Zo gaven studenten aan dat vol- en deeltijdstudenten anders in de studie staan, omdat deeltijdstudenten vaak werk, gezin en studie combineren. Ook op het vlak van spiritualiteit zijn er verschillen. Een niet onaanzienlijk deel van de deeltijdstudenten komt uit orthodoxe hoek en ziet de studie vooral als middel tot het predikantschap, hetgeen de academische vorming niet altijd ten goede komt. Studenten drukten echter hun waardering uit voor de manier waarop docenten de verschillende groepen bij elkaar weten te brengen, waardoor studenten zicht krijgen op andere perspectieven en de eigen standpunten kritischer gaan bekijken. Wel waren panel en docenten het erover eens dat deze aanpak veel van de docenten eist (zie ook standaard 6).

Studeerbaarheid

De studiegids geeft aan dat de gemiddelde begrote wekelijkse studiebelasting voor voltijdstudenten 42 uur, en voor deeltijdstudenten 28 uur is. Op basis van het zelfevaluatie-rapport constateert het panel dat de verdeling van de studielast over de verschillende periodes in de voorbije jaren een punt van zorg is geweest, met name in de derde periode. De implementatie van het duale leerconcept zorgde in een eerste fase voor versnippering omdat de docenten van de flankerende vakken nog te veel vanuit het eigen vak vertrokken en te weinig oog hadden voor het ontwikkelproces van studenten. Bovendien bracht de invoering van activerend onderwijs mee dat studenten meer opdrachten kregen. Hierdoor kwamen studenten te weinig aan de beoogde professionele verkenning en reflectie toe. Studenten ervaren de uitgewerkte verbetering, die inhoudt dat de integratie nu plaatsvindt in de vorm van drie stageprojecten in plaats van vele verschillende opdrachten, als een verbetering. Ook de geïntensiveerde afstemming tussen docenten heeft een positief effect gehad op de studeerbaarheid. Uit de gesprekken met studenten en alumni maakte het panel op dat ze gemiddeld genomen niet meer dan het begrote aantal uren aan hun studie besteden. Wel kwam uit de gesprekken duidelijk de blijvende nood aan verwerkingstijd naar voren, die een gevolg is van het duale leerconcept. Zeker voor deeltijdstudenten die werk, gezin en studie combineren, is de werkdruk soms erg hoog. Het panel vraagt daarom blijvend te bewaken dat de beoogde integratie niet tot versnippering leidt. Ook moet de opleiding voldoende ademruimte in het curriculum voorzien. Het panel stelde wel vast dat de behoeftes op dit vlak wisselend zijn tussen studentengroepen. Het benadrukt daarom dat de implementatie van het duale leerconcept flexibiliteit en een goede voeling met wat in de studentengroep leeft vereist. Het panel heeft er vertrouwen in dat de opleiding op dit vlak de vinger aan de pols weet te houden, aangezien haar kwaliteitszorgbeleid sterk is uitgewerkt (zie standaard 9). Het waardeert dat studiedruk een blijvend aandachtspunt is en dat in de onderwijsherziening gewerkt wordt aan semesterprogramma's, die een betere afstemming mogelijk maken. Ook de andere opties die in het kader van het nieuwe onderwijsprogramma worden verkend, zoals het voorzien van lesvrije weken tijdens de stage en het inroosteren van niet drie maar twee simultane cursussen, lijken het panel beloftevolle opties.

Studentgerichtheid

Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding op verschillende manieren werkt aan de studentgerichtheid van de leeromgeving. Zo is het didactisch concept van de *reflective practitioner* een vorm van ervaringsleren dat de student stimuleert tot eigenaarschap van het leerproces. Wel geeft het zelfevaluatie-rapport aan dat studenten soms de ruimte voor eigenaarschap in het eigen leerproces nog missen, daar waar het curriculum weinig ruimte toelaat voor afstand nemen en reflectie. Het panel denkt dat de hierboven vermelde aanbeveling om voldoende verwerkingstijd in het curriculum te voorzien ook het eigenaarschap positief kan beïnvloeden.

De vrije ruimte in het curriculum in fase 1 en 2 (2x15 ECTS) ondersteunt volgens het panel eveneens de actieve inbreng van de student in het leerproces. Het panel verwelkomt dat studenten deze vrije ruimte grotendeels naar eigen goedvinden kunnen invullen en hiervoor gebruik kunnen maken van het aanbod binnen de PThU, maar ook daarbuiten (zie ook 'internationalisering').

Het panel stelde in het zelfevaluatie-rapport vast dat de opleiding het programma, in lijn met de beoogde verbreding (zie standaard 1), in de toekomst flexibeler wil maken, zodat aan studenten van verschillende achtergronden en met uiteenlopende interesses en ambities een leerweg op maat kan worden aangeboden. Het panel verwelkomt dat deze inspanningen het curriculum studentgericht maken, maar vraagt de werkdruk voor docenten die gepaard gaat met deze flexibele werkwijze goed te monitoren (zie ook standaarden 6 en 9).

Internationalisering

Het panel vernam dat de PThU studenten aanmoedigt een periode in het buitenland door te brengen. De vrije ruimte in het curriculum biedt in principe de mogelijkheid om voor kortere of langere tijd aan een buitenlandse instelling te studeren. Op basis van de studiegids stelde het panel vast dat studenten kunnen kiezen uit een lijst van vakken aan partnerinstellingen, maar vernam dat ook met andere instellingen, op initiatief van de student, uitwisselingen kunnen worden opgezet. Studenten stelden tevreden te zijn met de ondersteuning van de *International officer*, die hen op de hoogte stelt van interessante opties en de nodige begeleiding biedt voor studenten die naar het buitenland gaan. Dit neemt niet weg dat het panel uit de gesprekken met studenten enerzijds opmaakte dat de beschikbare ruimte van 2x15 ECTS enkel korte verblijven in het buitenland toelaat. Anderzijds hebben studenten het gevoel dat het curriculum te veel elementen bevat die ze niet kunnen missen, zodat een langer studieverblijf in het buitenland sowieso studievertraging oplevert. Tegen die achtergrond kiezen studenten eerder voor kortere buitenlandverblijven, zoals zomerscholen. Hoewel het panel samen met de studenten de deelname aan zomerscholen waardeert, is het ook van mening dat deze korte leermomenten niet hetzelfde blikverruimende potentieel hebben als een langer buitenlandverblijf (bijv. ERASMUS-programma). Het raadt daarom aan duidelijkere ruimte in het programma te voorzien voor internationalisering, zodat studenten niet langer hun buitenlandervaring dienen op te doen tijdens hun vakantietijd. Het panel vraagt tevens de nodige flexibiliteit te hanteren bij het al dan niet goedkeuren van aanvragen van studenten. Het beveelt aan het totale programmapakket in ogenschouw te nemen en daarbij oog te hebben voor de effecten die een langer buitenlandverblijf heeft op de intellectuele en persoonsvorming van de student. Daarom raadt het panel aan zich bij aanvragen niet te sterk te richten op de equivalentie van individuele opleidingsonderdelen in het curriculum, om geen verdere barrières op te werpen voor studenten die een periode naar het buitenland willen gaan. Het panel stelde vast dat er wel ruimte is voor docentenmobiliteit en waardeert dat docenten elkaar hierin qua verdeling van de onderwijslast ondersteunen.

Het Nederlandstalige karakter van het programma beperkt de mogelijkheden tot inkomende mobiliteit. Dit heeft tot gevolg dat bijna uitsluitend Nederlandse studenten de opleiding volgen, waardoor de diversiteit van de studentenpopulatie eerder beperkt is. Het panel stelde vast dat de opleiding op de hoogte is van deze beperking en naar manieren zoekt om de diversiteit te bevorderen, bijvoorbeeld door het inrichten van gastcolleges verzorgd door buitenlandse docenten, door de ontwikkeling van de samenwerking met het Moluks seminarie en door deelname aan het *Bridging*

Gaps-programma te stimuleren. Het panel verwelkomt dat in het geplande nieuwe curriculum meer Engelstalige colleges zullen worden voorzien, om ook de mogelijkheden tot inkomende mobiliteit te vergroten.

Overwegingen

Het panel is van mening dat het gekozen didactisch concept van de *reflective practitioner* zeer goed past bij het profiel en de doelstellingen van de opleiding. Het waardeert dat het onderwijsconcept gericht is op eigenaarschap van het leerproces en stelde vast dat de opleiding gebruik maakt van een variëteit aan activerende werkvormen.

De verdeling van de studielast over de verschillende periodes is in de voorbije jaren een punt van zorg geweest. Het panel is van mening dat de veranderingen die zijn doorgevoerd effect sorteren. Het vraagt echter blijvend te monitoren dat de beoogde integratie niet tot versnippering leidt en vraagt voldoende ademruimte in het curriculum te voorzien met het oog op de verwerkingstijd voor studenten. Het panel benadrukt dat de implementatie van het duale leerconcept flexibiliteit en differentiatie tussen studentengroepen vereist. Dit veronderstelt een goede voeling met wat in de studentengroep leeft. Het panel is van mening dat de opleiding in staat is op dit vlak de vinger aan de pols te houden. De Universiteitsraad en de Opleidingscommissie spelen hierin een cruciale rol (zie ook standaard 9).

Het panel vindt dat het mengen van studenten van verschillende leeftijden en achtergronden zorgt voor een dynamische studieomgeving. Het verwelkomt dat de PThU het programma in de toekomst flexibeler wil maken, om beter in te spelen op de individuele noden van deze uiteenlopende groep. Het is van mening dat hierdoor de studentgerichtheid van het programma verder verbetert, maar vraagt ook te monitoren dat deze verhoogde flexibiliteit niet leidt tot een te grote werkdruk voor docenten.

Inzake internationalisering stelde het panel vast dat de docentenmobiliteit op orde is. Het verwelkomt dat de opleiding beschikt over een uitgebreide lijst met partnerinstellingen voor studentenmobiliteit in het kader van het ERASMUS-programma en vindt de ondersteuning door de *International Officer* op orde. Het panel beveelt wel aan explicieter ruimte in het programma te voorzien voor internationalisering, zodat studenten niet langer hun buitenlandervaring dienen op te doen tijdens hun vakantietijd. Het beveelt bovendien aan bij uitwisselingen niet te sterk te richten op de equivalentie van individuele opleidingsonderdelen, om geen verdere barrières op te werpen voor studenten die voor een (langere) periode naar het buitenland wensen te gaan. Het panel waardeert dat de opleiding zoekt naar manieren om studenten die in Nederland blijven een diverser perspectief te bieden, in afwachting van een nieuw curriculum waar een groter aantal Engelstalige colleges de mogelijkheden voor inkomende mobiliteit kan verbeteren. Het panel hecht er belang aan dat de opleiding hierop blijft inzetten, aangezien de contexten waarin studenten terecht zullen komen in toenemende mate divers zijn.

Conclusie

Masteropleiding Gemeentepredikant: het panel beoordeelt Standaard 4 als 'voldoet'.

Standaard 5: Instroom

Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

Het panel stelde op basis van het zelfevaluatierapport vast dat de opleiding beschikt over een duidelijk en goed uitgewerkt toelatingsbeleid. Naast de wettelijke toelatingseis, geeft de opleiding een overzicht van het volume aan studiepunten in theologische basisvakken dat studenten in hun vooropleiding behaald dienen te hebben om toelaatbaar te zijn. Studenten die de PThU-bacheloropleiding in Amsterdam of het PThU-traject binnen de faculteit Godgeleerdheid en

godsdienstwetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen hebben gevolgd, kunnen meteen instromen. Hetzelfde geldt voor andere bachelorprogramma's waarvan reeds is vastgesteld dat ze aan de eisen voldoen (zoals de bachelor van ETF in Leuven, keuzetraject 'Bijbel en Theologie'). Andere studenten moeten het vereiste pakket aan voorkennis via een schakelprogramma inhalen. Studenten kunnen enerzijds kiezen het schakelprogramma als contractstudent te volgen, samen met de bachelorstudenten. Anderzijds biedt de PThU een premasterpakket aan, waarbij studenten de taalvakken volgen en de andere vakken aan de hand van zelfstudiepakketten opnemen. Recent is deze werkwijze aangepast: contactmomenten zijn toegevoegd en de samenhang van het pakket is versterkt ten einde het studierendement en het studieplezier te verhogen. Op basis van de bestudeerde documenten besluit het panel dat de aandacht voor de methodologische en academische vaardigheden in de premaster nog systematischer vorm kan krijgen. Het stelde vast dat het opleidingsmanagement en de docenten hiervan op de hoogte zijn, wat reeds geleid heeft tot extra inspanningen op dit vlak. Het panel beveelt aan deze acties voort te zetten. Wat de academische vaardigheden betreft, kunnen studenten bovendien in het eerste masterjaar een facultatieve training volgen. Het panel vernam dat hier vooral behoefte aan is bij studenten die uit het HBO afkomstig zijn. Het panel komt tot het besluit dat het gehanteerde toelatingsbeleid ervoor zorgt dat de kwalificaties van instromende studenten voldoende aansluiten op het masterprogramma.

De masteropleiding is aantrekkelijk voor deeltijdstudenten, die vaak al professionele en maatschappelijke ervaring hebben. Tijdens het gesprek met studenten en alumni kwam naar voren dat studenten vragende partij zijn om de opgedane ervaring in de toelating gehonoreerd te zien. De inhoudelijk verantwoordelijken legden uit dat ze de vraag van de studenten terecht vinden, maar dat de toepassing van de opgelegde procedure dit bemoeilijkt. Het panel verwelkomt dat de PThU daarom bij de kwaliteitsafspraken 2019 een aanvraag heeft ingediend om een ontwikkelassessment te ontwerpen. Daarmee kan de opleiding direct bij aanvang van de studie beter inzicht krijgen in de aanwezige kennis en kunde van studenten en, waar mogelijk, meer maatwerk leveren, onder andere inzake loopbaanbegeleiding.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de opleiding beschikt over een duidelijk en goed uitgewerkt toelatingsbeleid, dat ervoor zorgt dat het masterprogramma aansluit bij de kwalificaties van instromende studenten. Het panel waardeert dat in de voorbije jaren de nodige bijsturingen zijn gebeurd met het oog op de studeerbaarheid van het premasterprogramma. Het verwelkomt dat er versterkte aandacht voor academische en methodologische vaardigheden is gekomen en raadt aan de inspanningen daarvoor verder te zetten. Het panel apprecieert de ambities van de opleiding om een systeem uit te werken dat eerder en elders verworven competenties van deeltijdstudenten honoreert.

Conclusie

Masteropleiding Gemeentepredikant: het panel beoordeelt Standaard 5 als 'voldoet'.

Standaard 6: Personeel

Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Bevindingen

Het panel komt op basis van het overzicht van de formatie tot de conclusie dat het docentenkorps in staat is het programma te realiseren. Het zelfevaluatie-rapport beschrijft hoe in de afgelopen periode sterk is geïnvesteerd in de ontwikkeling van de didactische kwaliteiten van de staf. Het aantal docenten dat over een BKO beschikt, benadert de 100%. Van docenten die betrokken zijn bij kwaliteitszorg en onderwijsontwikkeling op curriculumniveau verwacht de PThU dat ze de SKO verwerven. Voor de docenten die verbonden zijn aan het CBS wordt bovendien ingezet op de kwalificaties 'supervisor' en 'pastoraal-supervisor'. Het CBS voorziet bovendien in een opleiding van

de stagementoren, wat het panel verwelkomt. Het panel heeft sterke waardering voor de planmatige docentenprofessionalisering en stelt vast dat die aanpak loont. Studenten gaven te kennen over het algemeen tevreden te zijn over de didactische kwaliteiten van de docenten. Ze drukten ook hun waardering uit voor de manier waarop docenten in staat zijn de diverse studentengroep aan te zetten tot kritische reflectie. Uit het gesprek met docenten maakt het panel op dat ze een duidelijke visie hebben over hoe studenten in de dynamische opleidingsomgeving tot bewustwording en zelfreflectie kunnen worden gebracht. Het panel heeft hiervoor sterke waardering. Tegelijk wijst het panel erop dat deze aanpak veel vergt van docenten en dus ook gevolgen kan hebben voor de werkdruk.

Het panel besluit dat de instelling veel belang hecht aan het academische gehalte van het docentenkorps. Het vigerende beleid is dat alle vaste stafleden gepromoveerd moeten zijn in een voor zijn/haar onderwijs relevant onderzoeksgebied. Bovendien heeft elke hoogleraar of docent een onderzoeksopdracht. Studenten gaven aan de academische competenties van hun docenten sterk te appreciëren. Tevens beschouwen studenten de betrokkenheid van docenten op de praktijk als een sterk punt.

Het zelfevaluatie rapport geeft aan dat binnen de formatie een verschuiving vast te stellen is op het gebied van de man-vrouw verhouding. In de voorbije periode gingen sleutelfuncties zoals die van rector en onderwijsdirecteur naar een vrouw. De PThU wil de komende jaren verder werken aan de genderbalans, wat het panel verwelkomt. Verder zijn op alle terreinen ondersteunende medewerkers aangesteld, waardoor de administratieve belasting voor onderwijspersoneel kan verlichten. Daarnaast heeft de PThU ingezet op het aantrekken van een nieuwe generatie wetenschappelijk onderzoekers en docenten door de ontwikkeling van haar promovendibeleid en van het *tenure track*-systeem. Gaandeweg zijn ook meer juniordocenten aangesteld. Dit neemt niet weg dat het panel in het overzicht van de docenten vaststelde dat een groot aandeel zich momenteel in de leeftijdscategorie van 55-64 jaar bevindt. Het opleidingsmanagement legde uit dat de instelling op de verwachte uitstroom anticipeert en momenteel bekijkt hoe een efficiënt personeelsplan kan worden opgebouwd, dat enerzijds de afdekking van de klassieke onderzoeks- en onderwijsdomeinen van de PThU garandeert en anderzijds de nodige flexibiliteit waarborgt met het oog op de beoogde verbreding en flexibilisering van het curriculum. Het panel waardeert dat de PThU beschikt over een langetermijnvisie inzake talentontwikkeling en personeelsformatie. Daarnaast stelt het panel vast dat het beleid rond BKO, SKO, promotie en diversiteit steunt op een doordachte visie van de instelling.

Het zelfevaluatie rapport geeft aan dat werkdruk een blijvend aandachtspunt is. Docenten gaven aan dat de werkbelasting hoog, maar beheersbaar is. Ze stelden dat de administratieve druk die gepaard gaat met het sterk georganiseerde toets- en kwaliteitsbeleid (zie standaarden 9 en 10) enerzijds verhoogd is, maar anderzijds onderstrepen ze dat de reële kwaliteitsverbetering die inspanningen waard is. Ze voegden toe dat ze in periodes van piekbelasting kunnen rekenen op de sterk uitgebouwde ondersteunende diensten van de PThU en op hun collegae docenten. Verder legden ze uit dat in de herziening van de curricula hard gewerkt wordt aan de beheersing van de werkdruk, onder andere door het onderwijs nog sterker af te stemmen op het onderzoek en het curriculum flexibeler in te richten, waardoor bijvoorbeeld een efficiëntere organisatie van het onderwijs door docenten mogelijk is. Het panel is van mening dat de werkdruk voldoende op de radar van het opleidingsmanagement staat en vraagt de inspanningen op dat vlak in de komende periode vol te houden. Het vraagt met name gepaste aandacht voor de vaststelling dat de flexibilisering meer maatwerk meebrengt en daardoor niet noodzakelijk tijdswinst oplevert.

Het panel waardeert dat er regelmatig overleg is tussen alle leden van de staf. Het verwelkomt dat het overleg tussen docenten die verantwoordelijk zijn voor vakken in eenzelfde blok geïntensiveerd is, wat leidt tot een betere afstemming van de opdrachten en een efficiëntere monitoring van de werkdruk van studenten en docenten.

Overwegingen

Het panel besluit dat de vaste staf in staat is het opleidingsprogramma met goed resultaat te realiseren. De opleiding beschikt over kwaliteitsvolle docenten, die de verbinding tussen onderzoek en onderwijs actief weten te leggen. Het panel waardeert dat de PThU een langetermijnvisie heeft ontwikkeld inzake talentontwikkeling en personeelsformatie. Ook het uitgevoerde beleid met betrekking tot BKO, SKO, promotie en diversiteit toont aan dat de instelling een duidelijke visie heeft omtrent haar personeelskader.

Het panel heeft sterke waardering voor de mate waarin docenten erin slagen het duale onderwijsconcept te realiseren voor een zeer diverse studentengroep. Het stelde vast dat deze aanpak veel van het docentenkorps eist. Het panel komt tot het besluit dat de werkdruk hoog is, maar beheersbaar blijft, onder meer door de sterk uitgebouwde ondersteunende diensten en door de grote mate van collegialiteit. Het panel is van oordeel dat de werkdruk voldoende op de radar van het opleidingsmanagement staat. Het raadt aan de inspanningen op dat vlak ook in de komende periode vol te houden. Het vraagt speciale aandacht voor de vaststelling dat flexibilisering niet noodzakelijk tijdswinst oplevert.

Conclusie

Masteropleiding Gemeentepredikant: het panel beoordeelt Standaard 6 als 'voldoet.'

Standaard 7: Voorzieningen

De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De Amsterdamse vestiging van de PThU is gehuisvest in het gebouw van de Vrije Universiteit, waar zij over een eigen ruime en goed ingerichte locatie beschikt. Tijdens de rondleiding stelde het panel vast dat er voldoende collegezalen aanwezig zijn voor het onderwijs aan studentengroepen van verschillende omvang. De modulaire inrichting van de lokalen laat onderwijs in variabele opstellingen toe. Ook zijn de lokalen voorzien van de nodige audiovisuele infrastructuur. Daarnaast zijn er multifunctionele ruimtes, bijvoorbeeld voor groepswork of voor overleg tussen stafleden. Het panel bezocht de stilleruimte, waar wekelijks op woensdagmiddag een liturgische viering plaatsvindt. Het panel bezocht ook de werkplekken van de medewerkers en het lokaal voor creatieve denkprocessen in groepsverband. Het panel vernam dat bij inrichting en ontwerp van beide vestigingen van de PThU rekening is gehouden met rolstoeltoegankelijkheid. Studenten en docenten gaven aan tevreden te zijn over de aangeboden infrastructuur.

De Amsterdamse vestiging van de PThU beschikt over een eigen bibliotheek, met een eigen collectie. Hoogleraren hebben inhoudelijke profielen van hun leerstoel opgesteld, die het aankoopbeleid van de bibliotheek mee richting geven. Tegelijk wordt de collectievorming afgestemd met de Groningse afdeling van de PThU en met de VU. Het beleid is er momenteel op gericht zoveel mogelijk digitaal aan te schaffen.

Het panel is van mening dat de infrastructurele inbedding van de PThU in de VU belangrijke voordelen oplevert. Het zelfevaluatierapport geeft aan dat studenten bijvakken kunnen volgen aan de VU. Ook profiteren zij van voorzieningen zoals het talentcentrum en het sportcentrum. De PThU kan voor HRM-advisering, training en deskundigheidsbevordering een beroep doen op de expertise van de VU. Verder is er een uitstekende samenwerking met de bibliotheek van de VU en de RUG, zoals boven aangegeven.

Voor de informatiesystemen wordt eveneens samengewerkt met de VU. De ICT-dienst van deze universiteit ondersteunt de technische faciliteiten in de collegezalen. Het zelfevaluatierapport geeft echter aan dat de kwaliteit van die ondersteuning voor verbetering vatbaar is. Samen met het

opleidingsmanagement is het panel van mening dat dit knelpunt opvolging vereist. Het panel stelde wel vast dat de PThU zich hierin proactief opstelt.

De PThU gebruikt Blackboard als elektronische leeromgeving, maar zal in 2020 overstappen naar Canvas vanwege groter gebruiksgemak en lagere kosten. Studenten en docenten hadden geen klachten over de huidige elektronische leeromgeving.

Overwegingen

Het panel besluit dat de voorzieningen studenten in staat stellen de beoogde eindkwalificaties te behalen. Het is van mening dat de infrastructurele inbedding in de VU grote voordelen biedt voor zowel de organisatie als voor studenten en docenten. Wel is de kwaliteit van de ICT-voorzieningen een punt van aandacht, dat de instelling echter proactief opvolgt. De elektronische leeromgeving vindt het panel aan de maat.

Conclusie

Masteropleiding Gemeentepredikant: het panel beoordeelt Standaard 7 als 'voldoet.'

Standaard 8: Begeleiding

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Het zelfevaluatie rapport legt uit dat zowel op de locatie Amsterdam als in Groningen een studentendecaan (0,8 fte) is aangesteld. Hun opdracht omvat voorlichting van studenten, 'matching' van studiekeuze, intakegesprekken, begeleiding bij het aanmeldproces en tijdens het studieproces, loopbaanoriëntatie. In 2018 heeft de instelling beslist om het werven van studenten en hun loopbaanbegeleiding nadrukkelijker deel te laten uitmaken van het takenpakket van de studentendecanen. Het panel verwelkomt die invulling. De studentendecanen legden uit dat ze in hun begeleiding proactief te werk gaan en met een vaste structuur werken. De studenten kennen de studentendecanen omdat ze aanwezig zijn bij de voorlichtingsmomenten en ze het intakegesprek met studenten voeren. Vervolgens krijgen de studenten verschillende mogelijkheden om in te gaan op uitnodigingen tot een gesprek met de studentendecaan. Bij onvoldoende tentamenresultaten spreken zij studenten persoonlijk aan. Elke student heeft een gesprek met de studentendecaan aan het begin van fase 2 van de opleiding, omdat zij dan een keuze moeten maken met betrekking tot hun specialisatie. Het panel stelde tijdens de gesprekken vast dat de studentendecanen hun taak naar grote tevredenheid van de studenten invullen. Met name waarderen studenten hun professionaliteit en beschikbaarheid. Het panel verwelkomt dat de studentendecanen zich de afgelopen jaren onder andere hebben bekwaamd in een opleiding pedagogiek, met communicatietrainingen, in workshops over het thema functiebeperking en door intervisie.

Op basis van het zelfevaluatie rapport stelde het panel vast dat sinds 2017 een regeling voor studenten met een functiebeperking is uitgewerkt. Het behoort tot de taak van de studentendecanen om hier uitgebreid over te communiceren. Het panel waardeert dit initiatief.

Studenten legden uit dat ze naast de studentendecanen ook steeds bij de docenten terecht kunnen voor begeleidingsvragen. Het zelfevaluatie rapport geeft bovendien aan dat studenten voor specifieke begeleiding een beroep kunnen doen op de academiepastor, de docent spiritualiteit, de vertrouwenspersonen LHBT, hun leerprocesbegeleider of hun supervisor. Studentendecanen verwijzen in overleg ook door naar specifieke begeleidingsexpertise aan de VU, bijvoorbeeld naar cursussen op het gebied van studievaardigheden of voor psychologische hulp. Het panel heeft grote waardering voor het brede spectrum aan begeleiding waar studenten een beroep op kunnen doen en ziet ook hierin de meerwaarde van de inbedding van de PThU in de VU.

Het panel constateerde dat de informatievoorziening van de PThU op de website, in de elektronische leeromgeving of per e-mail verloopt. Het stelde vast dat de PThU beschikt over zeer toegankelijke en verzorgde studiegidsen. De beschrijvingen van de vakken geven op heldere wijze aan wat de leerdoelen zijn en hoe de verworven kennis van studenten wordt getoetst. Het panel stelde eveneens vast dat de informatie over contactpersonen inzake begeleiding van studenten duidelijk gecommuniceerd is. Het ontving verder geen klachten over de informatievoorziening.

Overwegingen

Het panel besluit dat de studie- en studentenbegeleiding aan de PThU zeer goed is uitgebouwd. Het heeft sterke waardering voor de functiebeschrijving van de studentendecanen. Het panel stelde bovendien vast dat ze hun functie kwaliteitsvol invullen en met zorg voor de studenten behartigen. Verder heeft het panel grote waardering voor het brede spectrum aan begeleiding waar studenten een beroep op kunnen doen en ziet het ook op dat vlak meerwaarde van de inbedding van de PThU in de VU. Tenslotte heeft het panel kunnen constateren dat de informatievoorziening goed is georganiseerd en haar doel bereikt.

Conclusie

Masteropleiding Gemeentepredikant: het panel beoordeelt Standaard 8 als 'voldoet'.

Standaard 9: Kwaliteitszorg

De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Bevindingen

Het panel stelde op basis van onder meer het zelfevaluatie-rapport vast dat de PThU veel aandacht besteedt aan de kwaliteitszorg, die intensief wordt gemonitord en zorgvuldig is uitgebouwd aan de hand van de Plan-Do-Check-Act (PDCA)-cyclus. Deze cyclus wordt zowel op cursus- als op opleidings- en instellingsniveau systematisch doorlopen. Voor elk van die niveaus staat volgens het panel duidelijk beschreven wie in de uitvoering is betrokken, welke instrumenten ter beschikking staan en wie de eindverantwoordelijkheid draagt. Het panel besluit dat de communicatielijnen binnen de instelling helder uitgewerkt zijn. Het vernam dat ook de informele kwaliteitszorg sterk is ontwikkeld in de PThU, omdat de lijnen kort zijn.

Voor de cyclische kwaliteitsborging op cursusniveau staan de cursusevaluaties door studenten centraal. Docenten kunnen op de uitkomst van de evaluatie van hun cursus reageren, waarna de OC de evaluatieresultaten verder opvolgt. Tijdens het gesprek met de OC is uitgelegd dat de opleidingsdirecteur in gesprek treedt met de docent indien in de evaluatie blijkt dat haar/zijn cursus verdere aandacht behoeft. Het panel vond in de notulen van de OC, die het tijdens het locatiebezoek heeft ingekeken, bevestiging van de goede werking van de OC: systematisch verbeterpunten aanhangig maken en de uitvoering ervan vervolgens monitoren.

Naast de kwaliteitsborging op cursusniveau, bestaat een kwaliteitscyclus die de opleiding als geheel in ogenschouw neemt. Het centrale instrument dat input levert voor deze cyclus zijn de jaarevaluaties, indien nodig aangevuld met semesterevaluaties. De opleidingscoördinator en de studentendecaan gaan tijdens deze evaluaties in gesprek met de verschillende cohorten studenten over het onderwijs, de informatievoorziening en de dienstverlening. De verslagen worden gedeeld met de docentenberaden en de directeur Onderwijs, en langs die weg met zowel het bestuur als het onderwijsmanagement. Ook de OC bespreekt de uitkomsten. Met het oog op het verbeteren van de cursussen, het curriculum, het beleid en de processen wordt eveneens gebruik gemaakt van alumni- en medewerkersonderzoeken, werkveldoverleg, benchmarking en de resultaten van de Nationale Studenten Enquête (NSE). Gevraagd naar de mate van betrokkenheid van alumni, stelde de OC dat deze groep nog beter kan worden ingezet als structurele partner in de PDCA-cyclus.

Het panel constateerde dat studenten zich gehoord weten in de PThU. Enerzijds beklemtonen ze dat docenten open staan voor feedback en dat verbeteringen vaak informeel worden doorgevoerd. Anderzijds kunnen studenten structurele problemen, zoals de studeerbaarheid, aankaarten, waarvoor de opleiding oplossingen zoekt en die ook implementeert. Het panel vernam dat de student-leden van de OC en de UR zich gehoord voelen. Het streefdoel is om in de raden een vertegenwoordiging van alle studentengeledingen te hebben. Zeker voor deeltijdstudenten, die werk, gezin en studie combineren, is dit soms een uitdaging. Het panel stelde vast dat de student-leden van de OC en UR langs verschillende kanalen in contact staan met hun achterban, om zo de vinger aan de pols te houden en mogelijke problemen op het spoor te komen. Wel is uitgelegd dat er nog winst te halen is in de mate waarin de OC terugkoppelt naar studenten over de resultaten van verbeteracties. Het panel raadt aan werk te maken van deze dimensie die de PDCA-cyclus afsluit.

Het panel is van mening dat de kernprocessen rond kwaliteitszorg zorgvuldig worden uitgevoerd en besluit dat de PThU beschikt over een zeer goed functionerende OC. In verschillende gesprekken is evenwel naar voren gekomen dat er een bezorgdheid is dat het kwaliteitszorgsysteem van de PThU het risico op hyperorganisatie in zich bergt, die kan wegen op de werkdruk van de staf. Het panel beveelt daarom aan de ambitie om de processen te vereenvoudigen verder invulling te geven.

Het zelfevaluatie-rapport geeft aan dat de cycli van kwaliteitsborging op de verschillende niveaus met elkaar verbonden zijn. De beleids- en uitvoeringskaders van de PThU als instelling in het algemeen en de opleiding Gemeentepredikant in het bijzonder vormen het kader voor de kwaliteitscycli van opleidingen en cursussen. Aan de andere kant zijn de uitkomsten van de evaluaties een bron van gegevens waarmee het kwaliteitsbeleid wordt bijgestuurd. Het panel stelde vast dat op die manier de opleiding de vinger aan de pols houdt van de mate waarin zij bijdraagt aan de realisatie van de strategische doelen van de instelling. Het CvB draagt hierin de eindverantwoordelijkheid, onder toezicht van de RvT. De Generale Synode van de Protestantse Kerk in Nederland benoemt de leden van de RvT, zodat de Generale Synode er mee over waakt dat de opleiding bijdraagt aan verwezenlijking van de kernwaarden van de PThU: "scherp van geest, diep geworteld, breed georiënteerd en rijk aan spiritualiteit".

Het panel is in het gesprek met de OC en de UR uitgebreid ingegaan op de manier waarop deze gremia een rol spelen in de wisselwerking tussen de verschillende niveaus binnen de instelling. Het panel waardeert dat zowel OC als UR zich in lijn met hun wettelijke rol proactief en onafhankelijk opstellen ten aanzien van het opleidingsmanagement en het CvB. Het vernam dat OC en UR regelmatig om advies gevraagd worden, maar tegelijk ongevraagd adviseren of voorstellen doen. Het panel vindt het een goede zaak dat beide gremia hun standpunten en besluiten steeds schriftelijk vastleggen. Op die wijze geven ze formeel invulling aan hun onafhankelijke rol in een betrekkelijk kleinschalige instelling, waar de lijnen kort zijn en veel communicatie informeel gebeurt.

Gevraagd naar een voorbeeld van een tussenkomst van de OC, vernam het panel dat dit orgaan recent op eigen initiatief een advies heeft geformuleerd over de beoogde verbreding en de flexibilisering van de predikantenmasters (zie ook standaarden 1 en 4). Hoewel de OC zich in de doelstelling van de hervormingen kan vinden, vraagt ze ruimte om het draagvlak voor die reorganisatie te verbreden onder docenten en studenten. Zo heeft de geplande flexibilisering implicaties voor de werklust van docenten en is het belangrijk tijd te nemen om de aard en inhoud van de flexibilisering grondig door te praten. Het panel sluit zich aan bij het standpunt dat het eigenaarschap van de veranderingsprocessen nog meer bij docenten en studenten gelegd dient te worden. Het panel wijst erop dat dit ook in de *midterm review* al als aandachtspunt is gesignaleerd.

Het panel meende zowel bij het onderwijsmanagement als in het docentenkorps een constructief-kritische houding te ontwaren tegenover de eigen opleidingen alsook een gerichtheid op constante verbetering. Het panel is de mening toegedaan dat de verbetergerichtheid van de PThU ook blijkt uit de structurele manier waarop de meeste aanbevelingen van de *midterm review* zijn opgevolgd en tot verbeteringen hebben geleid. Dit sterkt het panel in het vertrouwen dat de PThU in staat is de effectiviteit van de op til zijnde veranderingen te monitoren.

Overwegingen

Het panel besluit dat de PThU beschikt over een zorgvuldig en goed werkend systeem van evaluaties en metingen, die de instelling in staat stelt de kwaliteit van haar cursussen en opleidingen te monitoren. Bevestigingen zijn periodiek en gericht op verschillende groepen van belanghebbenden. Het panel heeft vastgesteld dat de kernprocessen rond kwaliteitszorg zorgvuldig en systematisch worden uitgevoerd, al is nog een verbeteringslag te maken in het communiceren van de resultaten van de verbeteracties aan studenten. De gevolgde processen en procedures stellen de opleidingen in staat te rapporteren over de mate waarin ze bijdragen aan de verwezenlijking van de strategische doelen van de instelling. Door de vele processen en procedures is er echter een reëel risico op hyperorganisatie, wat de PThU als instelling overigens zelf erkent. Het panel beveelt daarom aan verder invulling te geven aan de ambitie om processen en procedures te vereenvoudigen.

Het panel is van mening dat de OC de resultaten van de kwaliteitsmonitoring op efficiënte wijze opvolgt. Daarnaast heeft het panel grote waardering voor de zeer proactieve manier waarop OC en UR hun rol invullen en ter harte nemen. Het stelde vast dat deze gremia onafhankelijk van opleidingsmanagement en instellingsbestuur kunnen handelen en dit ook daadwerkelijk doen. Wel kan de OC nog winst halen op het vlak van de terugkoppeling naar de studenten over de resultaten van verbeteracties.

Het panel komt tot de conclusie dat de betrokkenheid van de verschillende belanghebbenden bij de kwaliteitszorg op orde is. Studenten voelen zich gehoord en in de raden streeft de instelling naar een vertegenwoordiging van alle studentengeledingen. Het panel beveelt wel aan de alumni nog structureler als echte partners te betrekken in de PDCA-cyclus. Ook sluit het panel zich aan bij het recente advies van de OC aan het CvB om de geplande hervormingen van de predikantenmasters te temporiseren, zodat het draagvlak kan verbreden onder docenten en studenten.

Het panel observeerde in de gesprekken met onderwijsmanagement en docenten een kritische maar constructieve houding ten aanzien van de eigen opleidingen en een gerichtheid op het zoeken naar constante verbetering. Dit sterkt het panel in het vertrouwen dat de PThU in staat is de effectiviteit van de veranderingen die op til zijn te monitoren.

Conclusie

Masteropleiding Gemeentepredikant: het panel beoordeelt Standaard 9 als 'voldoet'.

Standaard 10: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Het panel heeft zich verdiept in het toetsstelsel van de opleidingen van de PThU aan de hand van het zelfevaluatieverslag. Daarnaast heeft het inzicht gekregen in de beoordelingsformulieren van scripties en in tentamens. Ten slotte waren de gesprekken met studenten, alumni, docenten en EC bijzonder revelerend.

Toetsbeleid en toetsing

Het panel nam kennis van het toetsbeleid van de PThU, dat de kwaliteitseisen van de toetsing toelicht. Om valide te zijn moet elke afzonderlijke toets peilen naar de mate waarin studenten de studiestof hebben verwerkt en meetbare kennis hebben opgebouwd. Verder moet de toetsing op het juiste toepassingsniveau gebeuren, zoals reproductie, begrip, toepassing, integratie. De toetsen moeten ook betrouwbaar zijn, wat inhoudt dat elke toets vanuit meet-technisch gezien zo betrouwbaar mogelijk is opgesteld en de meting consistent gebeurt. Verder dient de toets voor alle betrokkenen transparant te zijn, in de zin dat onder meer toetsingsdoelen en -vormen, toepassing van criteria en hun weging op voorhand helder zijn. Tenslotte wordt belang gehecht aan de

beheersbaarheid. Dat laatste houdt in dat steeds een evenwicht gezocht wordt tussen betrouwbaarheid, validiteit en haalbaarheid voor docenten en studenten.

Het panel stelde op basis van het zelfevaluatie-rapport vast dat aansluitend bij de bestuurlijke afspraken die uit de vorige visitatie voortvloeiden, de instelling geïnvesteerd heeft in fraudebestrijding. De frauderegeling is aangepast en de deskundigheid van de staf verder ontwikkeld. De EC voerde een onaangekondigde steekproef van de eindwerken uit, waarbij teksten op plagiaat zijn getoetst. In het gesprek met het panel legden vertegenwoordigers van de EC uit dat gezocht wordt naar een alternatief voor de plagiaatscanner Ephorus. Hoewel deze systematisch wordt ingezet, merken docenten dat niet alle potentiële fraudegevallen aan het licht komen. Het panel waardeert de manier waarop instelling en opleiding systematisch hebben geïnvesteerd in het ontwikkelen van fraudebeleid. Het panel verwelkomt dat de docenten zelf ook alert zijn voor plagiaat. Het geeft als suggestie mee over dit thema in gesprek te treden met de Theologische Universiteit Apeldoorn en de Theologische Universiteit van de Gereformeerde Kerken (vrijg.) Nederland in Kampen, aangezien de problematiek van plagiaat ook daar hoog op de agenda staat.

Het panel waardeert dat de PThU de evolutie naar een toetsbeleid op metaniveau heeft ingezet. In de voorbije periode heeft de instelling voor de totstandkoming van het toetsprogramma vooral bottom-up gedacht, waarbij men ervan uitging dat een goede vertaling van de eindtermen van het curriculum en van de afzonderlijke cursussen enerzijds en de kwaliteitseis dat de toetsing moet aansluiten bij doelen en inhoud van de cursus anderzijds, waarborgt dat de toetsing als geheel de eindtermen afdekt. In de toekomst wil de PThU meer van bovenaf gaan sturen op onderlinge afstemming van toetsvormen en variatie in het gebruik ervan.

De vertegenwoordigers van de EC stelden dat er in de voorbije periode hard gewerkt is om het kwaliteitskader te vertalen naar de eigenlijke toetsing. Met dit doel voor ogen heeft de instelling ook in de toetsbekwaamheid van docenten geïnvesteerd. Daarnaast worden verschillende procedures gevolgd die een kwaliteitsvolle toetsing moeten garanderen. Zo wordt bij de toetsconstructie structureel het vierogenprincipe toegepast. In de beoordelingsprocedures is het uitgangspunt dat elke beoordelaar kan aangeven hoe hij of zij tot een bepaalde score is gekomen. Hiertoe wordt gewerkt met vooraf vastgestelde beoordelingscriteria en met correctiemodellen. Door het inzetten van meerdere examinatoren vermindert bovendien het risico op subjectieve beoordelingen. Docenten stellen voor hun cursussen een toetsdossier samen, waarin ze staven hoe de toetsing van hun vak aan de kwaliteitscriteria voldoet.

Het panel waardeert enerzijds de strakke organisatie van het toetsbeleid. Anderzijds meent het panel dat er, net als bij het kwaliteitszorgbeleid, een risico bestaat op hyperorganisatie, met een hoge regeldruk. De docenten erkenden dat het opstellen van de toetsdossiers in de voorbije jaren een aanzienlijke tijdsinvestering betekende, maar ze stelden tegelijk een duidelijke kwaliteitsverbetering te merken. Het opleidingsmanagement gaf aan te werken aan een vereenvoudiging van de processen. Net als bij de kwaliteitszorg raadt het panel aan deze ambitie verdere invulling te geven.

Het panel ging na in welke mate de beoogde kwaliteitseisen vertaald zijn in de daadwerkelijke toetsing. Op basis van de competentiematrices komt het tot het besluit dat alle beoogde competenties getoetst worden. Op basis van het zelfevaluatie-rapport, de studiegids en de tijdens het locatiebezoek geconsulteerde vakken stelde het panel vast dat de opleiding gebruik maakt van zeer gevarieerde werk- en evaluatievormen. Het overzicht van gebruikte toetsvormen leert dat de toetsing voornamelijk gebeurt op basis van werkstukken/papers. Daarnaast behoren praktijkopdrachten met werkverslagen, het peilen naar kennis en inzicht, portfoliotoetsing, reflectieverslagen en presentaties tot het toetsenarsenaal. Het panel kwam tot de vaststelling dat de gehanteerde toetsing in lijn is met de leerdoelen van de cursussen en afgestemd is op het didactisch concept van de opleiding (zie standaard 4). Een sterk element volgens het panel zijn de duidelijke instructies bij de vakken en de transparante beoordeling. Het panel stelde bovendien vast dat *rubrics* zijn ingevoerd om de beoogde competenties te beoordelen, wat het zeer waardeert. Ook apprecieert het dat docenten op adequate

wijze feedback geven aan studenten. Van studenten vernam het panel dat ze tevreden zijn over de toetsing.

Het panel ging dieper in op de beoordelingssystematiek van de masterscriptie. Het stelde op basis van de studiegids en de OER vast dat het scriptietraject wordt afgerond met een afsluitend thesisgesprek. Dat gesprek heeft de vorm van een besloten mondeling tentamen, waarin de student zijn/haar thesisonderzoek voorstelt aan de hand van een presentatie en de vragen van de begeleider en beoordelaar beantwoordt. De EC verduidelijkte tijdens het locatiebezoek dat de begeleider en de beoordelaar voor het thesisgesprek elk apart een standaard beoordelingsformulier invullen dat samengevoegd tot een voorlopig cijfer leidt. Pas als beide partijen de masterscriptie als voldoende beschouwen, kan het thesisgesprek worden gepland. Indien beide partijen het niet eens zijn, bemiddelt de EC om tot een besluit te komen. Op basis van het eindgesprek kan het eindcijfer nog met een half punt stijgen of dalen. Het panel vernam dat eventueel een derde lezer kan worden toegevoegd en waardeert dat in sommige van de onderzoeksgroepen aan de PThU in enkele gevallen ook een beoordelaar van buiten de instelling betrokken wordt. Ook verwelkomt het dat studenten aan de hand van een presentatie hun vaardigheid op het gebied van wetenschapscommunicatie kunnen tonen. Van studenten ving het panel tijdens het locatiebezoek geen klachten op over de beoordelingsprocedure van de scriptie.

In de steekproef van eindwerken die het panel consulteerde, stelde het vast dat de beoordeling niet steeds navolgbaar is. Het is immers niet altijd duidelijk op welke manier de beoordeling van beide beoordelaars heeft bijgedragen tot het uiteindelijke eindcijfer. Het panel verwelkomt dat in het nieuwe beoordelingsformulier, dat sinds 2017 in gebruik is, aan deze vraag tegemoet is gekomen. Het panel waardeert dat de opleiding een uniform formulier hanteert, dat de verschillende criteria uiteenzet op basis waarvan de beoordeling dient te gebeuren. Het verwelkomt dat hierbij ook de kritische zin en de zelfstandigheid van de student expliciet worden meegenomen (zie ook standaard 11). Wel stelde het panel vast dat het uitschrijven van een samenvattend oordeel nog niet standaard wordt toegepast en niet in alle geval even zorgvuldig gebeurt. Hoewel het panel van oordeel is dat de beoordelingssystematiek algemeen genomen op orde is, beveelt het aan verder werk te maken van de gedocumenteerde en transparante toelichting van het bereikte niveau van de student.

Het panel heeft de beoordelingssystematiek van de stage nader bekeken. Het stelde op basis van de stageregeling vast dat er duidelijk vastgelegde evaluatiemomenten zijn. De rollen van supervisor, vakdocent en stagedocent zijn helder bepaald. Het panel waardeert dat alle beoogde leerdoelen voor de stage geëvalueerd worden op basis van concreet uitgewerkte gedragsindicatoren.

Examencommissie

Er is één EC voor de diverse (pre-)masteropleidingen van de PThU. Het panel stelde op basis van de gesprekken vast dat deze werkwijze adequaat is. De EC is verantwoordelijk voor de opvolging van de kwaliteit van de toetsing. Tevens ziet ze erop toe dat studenten die afstuderen aan de eindtermen voldoen. Met het oog op deze verantwoordelijkheden voert de EC verschillende acties uit. Het zelfevaluatie-rapport geeft aan dat de EC in de voorbije periode tweemaal per jaar een toetsencheck heeft gehouden, waarin steeds de toetsing van 5 tot 15 cursussen is doorgelicht. Het panel vernam dat de steekproefname in de voorbije jaren, als gevolg van de evolutie naar sturing van de toetsing op het niveau van het toetsprogramma (zie hierboven, 'Toetsbeleid en toetsing'), nadrukkelijker vanuit het perspectief van de grotere eenheden van het programma gebeurt, in plaats van op het niveau van aparte vakken. Zo is in 2016 een toetsencheck uitgevoerd van de toetsing van personale, reflectieve en integratieve competenties. Dit heeft geleid tot wijzigingen die de objectieve beoordeling van de competenties in de integratieve leerlijn moet verbeteren. Het panel waardeert deze ontwikkeling.

De EC doet jaarlijks een controle van de scripties aan de hand van een representatieve steekproef van mastertheses die opnieuw worden beoordeeld. Het panel ging met de EC in gesprek over de modaliteiten en bevindingen van deze controle. Zij vernam dat de steekproef op verschillende wijzen wordt uitgevoerd. In een bepaald jaar is gekozen voor een werkwijze waarbij de beoordelingen van

alle eindwerken van de internationale master Verdieping (Groningen) van dat jaar zijn gecontroleerd. In een ander jaar wordt een steekproef over verschillende jaren genomen of wordt gekozen voor een steekproef van verschillende opleidingen. Belangrijk is dat steeds eindwerken met hoge en lage cijfers mee in de selectieve controle betrokken zijn. Hoewel de bevindingen van de EC en de beoordelaars meestal goed overeenkomen, is dit soms niet het geval. In die gevallen wordt een gesprek met de betrokken docent(en) gehouden.

Het panel is van mening dat de EC de boven genoemde processen zeer goed aanstuurt. Het heeft sterke waardering voor de manier waarop de kwaliteit van de processen voortdurend geëvalueerd wordt en verwelkomt dat de instelling streeft naar het monitoren en bevorderen van de toetskwaliteit op curriculumniveau. Daarnaast werkt de EC proactief. Gevraagd naar de planning voor de komende jaren vernam het panel dat de EC vooral wil inzetten op toetsverantwoordelijkheid en op de verhouding tussen formatieve en summatieve evaluatie.

Overwegingen

Het panel stelde vast dat de PThU een sterk uitgewerkt toetsbeleid heeft ontwikkeld, met duidelijke handreikingen voor docenten om toetsen op cursusniveau betrouwbaar, valide, transparant en beheersbaar op te stellen, af te nemen en te beoordelen. Het panel waardeert dat in de voorbije jaren de stap gezet is naar een toetsbeleid op curriculumniveau, waarbij de toetsing steeds meer vanuit de visie van de opleiding als geheel gestuurd wordt.

Het panel stelde vast dat in de afgelopen periode hard gewerkt is aan de implementatie van het toetsbeleid. Hiertoe is ingezet op de professionalisering van de staf en op het invoeren van procedures die de kwaliteit van de toetsing ten goede moeten komen. Het constateerde dat dit geheel erg goed georganiseerd is, maar ziet net als bij de kwaliteitszorg (standaard 9) een risico op hyperorganisatie. Het raadt daarom aan verder in te zetten op stroomlijning en vereenvoudiging van het toetsbeleid en de ermee gepaard gaande procedures.

Het panel besluit dat de kwaliteitseisen zichtbaar zijn in de concreet gehanteerde toetsing in de opleiding. Het stelde vast dat alle beoogde competenties getoetst worden. De opleiding gebruikt zeer gevarieerde werk- en evaluatievormen, die in lijn zijn met de leerdoelen en het didactisch concept. Het panel waardeert bovendien dat *rubrics* zijn ingevoerd om de beoogde competenties te beoordelen.

Ook de beoordelingssystematiek van de masterscriptie en de stage is volgens het panel op orde. Wat de masterscriptie betreft, prijst het panel de invoering van het nieuwe beoordelingsformulier, dat met heldere criteria werkt en inzichtelijk maakt hoe het eindcijfer tot stand is gekomen. Het waardeert dat ook de kritische zin en de zelfstandigheid van de student expliciet worden meegenomen in de beoordeling. Wel stelde het panel vast dat het uitschrijven van een samenvattend oordeel nog niet standaard wordt toegepast. Het beveelt aan verder werk te maken van de gedocumenteerde transparante toelichting van het bereikte niveau van de student.

Het panel stelde vast dat de PThU beschikt over een uitstekende EC, die de uitvoering van het toetsbeleid en het bereiken van het eindniveau door studenten monitort met behulp van gerichte steekproeven van toetsen en masterscripties. Het panel heeft sterke waardering voor de manier waarop de EC de kwaliteit van de processen permanent evalueert. Ook verwelkomt het panel dat, in lijn met het toetsbeleid, steeds meer gestreefd wordt naar het monitoren van de toetskwaliteit op curriculumniveau.

Conclusie

Masteropleiding Gemeentepredikant: het panel beoordeelt Standaard 10 als 'voldoet'.

Standaard 11: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Bevindingen*Alumnisucces*

Het zelfevaluatie-rapport beschrijft hoe de PThU de vinger aan de pols houdt inzake de loopbanen van alumni door periodieke alumni-onderzoeken en door de inrichting van postacademisch onderwijs. Uit de laatste onderzoeken blijkt dat ongeveer 80% van de alumni van de PThU en 90% van de alumni van instellingen die in de PThU zijn opgegaan, momenteel betaald werk heeft. Die percentages liggen wat lager dan de landelijke gemiddeldes, wat de PThU verklaart vanuit het feit dat de afgestudeerden nog een weg af te leggen hebben om toegelaten te worden tot het predikantsambt. Ook speelt hierbij mee dat de studie nogal eens gevolgd wordt door mensen die geen werkkring ambiëren. Het panel kan zich in deze verklaring vinden. Tegelijk wijst het op de noodzaak om te blijven toewerken naar een goede aansluiting van de opleiding op het werkveld.

In de enquête uit 2017 geven alumni aan tevreden te zijn over de liturgische, verbindende en homiletische bekwaamheden die ze aan de PThU verworven hebben, alsook de communicatieve en samenwerkingsvaardigheden. De alumni drukten tijdens het locatiebezoek hun tevredenheid uit over de verworven academische en beroepsgerichte competenties en over de mate waarin ze theoretisch onderlegd zijn. Ze bevestigden dat hun scholing als academische theologen hen in staat stelt de schakeling tussen wetenschappelijke vorming en existentiële praktijk goed te kunnen maken.

Niveau van de eindwerken

Voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft het panel een steekproef van 15 recent voltooide masterscripties bestudeerd. Deze stukken tonen wat het panel betreft voldoende aan dat afgestudeerden de beoogde leerresultaten realiseren. Wel stelde het panel vast dat er binnen de steekproef aanzienlijke variatie bestaat. Aan de ene kant waren er goede tot uitstekende eindwerken, die methodologisch en theoretisch sterk onderbouwd waren, gebruik maakten van een uitgebreide bibliografie en getuigden van een dynamische interactie tussen persoonlijke en wetenschappelijke reflectie. Aan de andere kant waren enkele scripties eerder zwak. Ze voldoen weliswaar aan het vereiste minimumniveau, maar steunen op een beperkte selectie aan vakliteratuur en missen de fundamentele kritische reflectie in de theoretische onderbouw en in de onderzoeksresultaten. Het panel vraagt daarom dat de opleiding in de methodologische scholing blijvend werkt aan het kritische denkvermogen en aan de ontwikkeling van academische zelfstandigheid van studenten. Het opleidingsmanagement lichtte toe dat deze problematiek vooral in de iets oudere scripties aan de orde is. In recente jaren is, ook in de begeleiding van de scripties, erg de nadruk op het kritische vermogen en op de zelfstandigheid van de studenten gelet (zie ook standaarden 2 en 4). Het panel verwelkomt dat deze verbeteracties zijn opgezet.

Overwegingen

Op basis van gesprekken met alumni en een selectie van recent voltooide eindwerken constateert het panel dat studenten de beoogde leerresultaten behalen. Alle bestudeerde eindwerken laten een voldoende niveau zien. Wel stelde het panel vast dat de kwaliteit van de eindwerken sterk varieert. Voor de zwakkere scripties uit de steekproef geldt dat er een duidelijke verbetermarge is in het kritisch vermogen en de zelfstandigheid van studenten. Het panel vraagt de opleiding in de methodologische vorming en in de begeleiding van eindwerken rekening te houden met die deficiënties. Het panel verwelkomt dat de opleiding in recente jaren reeds werk heeft gemaakt van het wegwerken van die knelpunten. Tegelijk beveelt het aan om te blijven toewerken naar een goede aansluiting van de opleiding op het werkveld."

Conclusie

Masteropleiding Gemeentepredikant: het panel beoordeelt Standaard 11 als 'voldoet'.

ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het oordeel van het panel op alle standaarden voor de *masteropleiding Gemeentepredikant* is 'voldoet'. Volgens de beslisregels van de NVAO is het algemeen eindoordeel over de opleiding daarmee 'positief'.

Conclusie

Het panel beoordeelt de *masteropleiding Gemeentepredikant* als 'positief'.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: DOMEINSPECIFIEK REFERENTIEKADER

De Nederlandse theologische faculteiten en de Universiteit van Humanistiek, verenigd in het Disciplineoverlegorgaan Godgeleerdheid (DGO), hebben in 2018 een nieuw 'domeinspecifiek referentiekader' vastgesteld ten behoeve van de komende accreditatieronde. Dit kader beschrijft wat de opleidingen op het gebied van theologie en religiewetenschappen in Nederland, te midden van alle verscheidenheid aan structuren en doelstellingen, gemeen hebben: het bestuderen van religies vanwege hun belang voor het individu, de samenleving en de cultuur; in het geval van theologische opleidingen ook vanwege het belang voor kerken en levensbeschouwelijke instellingen.

In het referentiekader zijn per soort opleiding domeinspecifieke criteria geformuleerd. Deze zijn gebaseerd op de Dublin Descriptoren en buitenlandse referentiekaders, met name de benchmarks van de *Quality Assurance Agency voor Theology and Religious Studies*.

De domeinspecifieke criteria per soort opleiding worden hieronder weergegeven.

Masteropleidingen Theologie en religiewetenschappen

Binnen DGO bestaat overeenstemming over de volgende algemene eindtermen voor alle masters binnen het labeldomein van theologie en religiewetenschappen. De afgestudeerde is in staat:

Kennis en inzicht

- te laten zien dat hij/zij beschikt over diepgaande kennis van en inzicht in wetenschappelijke debatten, theoretische perspectieven en methoden in een deelgebied van het domein (het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om een subdiscipline maar ook om een bepaald themagebied);
- te laten zien dat hij/zij beschikt over grondige kennis van en inzicht in wetenschappelijke debatten, theoretische perspectieven en methoden met betrekking tot een thema in een deelgebied van het domein dat onder meer blijkt uit een scriptie.

Toepassen van kennis en inzicht

- tot zelfstandige wetenschappelijke analyse van bronnenmateriaal en teksten;
- op een zelfstandige en wetenschappelijke wijze bronnen en literatuur, in (elektronische) catalogi en (elektronische) databases te verzamelen en te verwerken;
- te laten zien dat hij/zij bekend is met de onderzoeksmethoden die gangbaar zijn in een deelgebied van het domein;
- om zelfstandig onderzoek op te zetten en uit te voeren in een deelgebied van het domein, en daarvan verslag te doen in een scriptie die voldoet aan de in het betreffende vakgebied heersende eisen;
- om verworven kennis toe te passen op complexe vraagstukken in professionele contexten die typerend zijn voor theologie en/of religiewetenschappen.

Oordeelsvorming

- rekening te houden met historische, methodische, maatschappelijke en ethische aspecten bij de wetenschappelijke oordeelsvorming over en analyse van complexe vraagstukken op het eigen vakgebied;
- een zelfstandig oordeel te vormen over de eigen wetenschappelijke verantwoordelijkheid op een deelterrein van theologie en/of religiewetenschappen;
- tot reflectie op academisch niveau op religie in het algemeen en op de actuele situatie van godsdienstige individuen, gemeenschappen en stelsels in hun historische en hedendaagse maatschappelijke en culturele context.

Communicatie

- vakmatige inzichten en resultaten van (eigen) wetenschappelijk onderzoek mondeling en schriftelijk te vertalen naar een breed publiek van specialisten en niet-specialisten.

Leervaardigheden

- academische en professionele vaardigheden te tonen, met name met betrekking tot individueel en groepswork, het evalueren en verbeteren van hun werk, ook op basis van feedback van anderen, en het opstellen van en zich houden aan overeengekomen plannen;
- tot zelfstandige oriëntatie op relevante beroepssectoren.

Wat betreft de afstemming op de arbeidsmarkt, dient de opleiding te kunnen laten zien dat de eindkwalificaties afgestemd zijn op eisen van de arbeidsmarkt. Hierbij kan men denken aan kerkelijke functies, geestelijk verzorger, consulent op het terrein van religie, en wetenschappelijk onderzoeker. Daarnaast is te denken aan andere academische beroepen waarin kennis van religie zeer relevant is, zoals op het terrein van religieus erfgoedbeheer, communicatie, conflictbeheersing, cultuureducatie, journalistiek en ontwikkelingssamenwerking. Complicerende factor is, dat de werkvelden waar alumni werkzaam zijn, zo divers zijn dat het niet mogelijk is om daarvoor nadere opleidingskwalificaties te omschrijven. Na het verwerven van een werkplek zoeken alumni doorgaans van daaruit meer toegespitste vorming.

Afzonderlijk zij nog vermeld dat de eenjarige opleiding veelal toegang biedt tot de eenjarige opleiding tot eerstegraads bevoegd leraar Godsdienst en levensbeschouwing.

Naast de bovengenoemde eindtermen en kwalificaties die alle opleidingen gemeenschappelijk hebben, zijn er per opleiding additionele eindtermen.

Driejarige Masteropleidingen Theologie

De eisen ten aanzien van theologische masteropleidingen die tevens opleiden voor een kerkelijk ambt zijn door de verschillende kerken expliciet geformuleerd en door de onderwijsinstellingen direct of indirect overgenomen. De erkenning door de kerken van de opleidingen is door hen nauw verbonden met de inhoud van de ambtsopleiding.

De PThU, de TUA en de TUK bieden driejarige masterprogramma's aan die opleiden tot predikant in resp. de Protestantse Kerk in Nederland, de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt). De PThU biedt binnen de masteropleiding een traject aan voor het seminarium van de Bond van Vrije Evangelische Gemeenten in Nederland.

De VU verzorgt een driejarige predikantsmaster die in verschillende trajecten predikanten opleidt voor de Hersteld Hervormde Kerk, de Doopsgezinde Kerken en de Remonstrantse Kerken, in samenwerking met de seminaries verbonden aan deze kerkgenootschappen. (...) De Tilburg School of Catholic Theology van TiU en de Theologische Faculteit van de RU zijn bij de inrichting van hun opleidingen gebonden aan de apostolische constitutie *Sapientia Christiana* en vanaf eind 2019 *Veritatis gaudium*, die als kader dienen voor alle kerkelijk opgerichte en/of kerkelijk erkende katholieke theologische faculteiten ter wereld. (...)

Binnen DGO bestaat er overeenstemming over de volgende eindtermen voor een driejarige master theologie en religiewetenschappen.

Allereerst voldoet de afgestudeerde aan de algemene eindtermen die geformuleerd staan voor de eenjarige master Theologie & Religiewetenschappen, maar dan toegespitst op het domein van de theologie.

Aanvullend is de afgestudeerde in staat:

- te laten zien dat hij/zij beschikt over diepgaande kennis van theologische en daarmee verwante disciplines, inclusief grondslagen, benaderingswijzen en methoden;
- rekening te houden met historische, methodische, maatschappelijke en ethische aspecten bij de wetenschappelijke oordeelsvorming over en analyse van complexe vraagstukken binnen en buiten de eigen context;
- vakmatige inzichten en resultaten mondeling en schriftelijk te vertalen naar een breed publiek binnen en buiten het eigen kerkgenootschap;
- academische en professionele vaardigheden te vertonen die nodig zijn om toegelaten te worden tot het kerkelijk ambt waartoe de master opleidt, en om dit ambt succesvol te kunnen vervullen.

BIJLAGE 2: BEOOGDE LEERRESULTATEN

Eindtermen Master Gemeentepredikant

Het competentieprofiel is als volgt geordend:

- I. De hermeneutische kerncompetentie (beneden nr. 1)
- II. De academische competenties (nr. 2-3)
- III. De beroepsgelateerde competenties:
  - Intermediair: waarnemen en bemiddelen (nr. 4-6)
  - Pastor: begeleiden en bijstaan (nr. 7)
  - Voorganger/leraar: vieren en leren (nr. 8-10)
  - Leider: leiden en organiseren (nr. 11-13)
- IV. De persoonsgerelateerde competenties (nr. 14-16)

Eindtermen:

1. Hermeneutische bekwaamheid. Het vermogen om methodisch, bereflecteerd en vernieuwend teksten, tradities, verhalen en praktijken in hun contexten en wisselwerkingen te lezen, te interpreteren, te verstaan en te vertolken en zichzelf hierbij te laten lezen, interpreteren, verstaan en vertolken.
2. Academische bekwaamheid. Het vermogen om zelfstandig de theologische wetenschap te beoefenen, hierbij op wetenschappelijke wijze gebruik te maken van bronnen en van relevante kennis uit andere wetenschapsgebieden, en verantwoording af te leggen van eigen interpretaties, en daarmee een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de protestantse theologiebeoefening.
3. Disciplinaire bekwaamheid. Het vermogen om wetenschappelijk onderzoek in een van de theologische onderzoeksgebieden (Sources, Beliefs, Practices) te verrichten en een originele bijdrage daaraan te leveren.
4. Verbindende bekwaamheid. Het vermogen om in interactionele situaties verbindingen te leggen tussen cultuur en kerk, tussen traditie en dagelijks leven, tussen de plaatselijke kerk en de catholica.
5. Representatieve bekwaamheid. Het vermogen om a. als vertegenwoordiger van Evangelie en (protestantse) kerk, van een levensbeschouwelijke organisatie of van de theologie te fungeren in een kerkelijke, seculiere en/of multireligieuze context; en b. om te gaan met de verwachtingen die er dienaangaande leven ten aanzien van de eigen persoon als ambtsdrager.
6. Missionaire bekwaamheid. Het vermogen om a. te communiceren met mensen van fundamenteel verschillende achtergronden en levensbeschouwingen; b. eigen overtuigingen en geloof te verwoorden en te verkondigen in het besef van de specifieke context waarin dit gebeurt.
7. Pastorale bekwaamheid. Het vermogen om personen en groepen te begeleiden en bij te staan in geloofs- en levensvragen en anderen daarvoor toe te rusten.
8. Homiletische bekwaamheid. Het vermogen om in een preek of meditatie exegese, bijbelse theologie en christelijke traditie te verbinden met de leefwereld en de existentiële vragen van de hoorders.
9. Liturgische bekwaamheid. Het vermogen om vorm te geven aan en voor te gaan in liturgische bijeenkomsten in het besef van de specifieke context waarin dit gebeurt.
10. Didactische bekwaamheid. Het vermogen om in catechese en vorming leerprocessen te initiëren, te begeleiden en anderen daarvoor toe te rusten.
11. Agogische bekwaamheid. Het vermogen om a. veranderingen in een geloofsgemeenschap te initiëren en te begeleiden; b. de gemeente bij te staan in het verwoorden van haar roeping en visie; c. beleid ten aanzien van taken, relaties en communicatiepatronen te (helpen) initiëren, te ontwikkelen en uit te (laten) voeren; d. personen en groepen te motiveren.
12. Communicatieve bekwaamheid. Het vermogen om a. zich zowel mondeling als schriftelijk zorgvuldig, begrijpelijk en doelgericht uit te drukken; b. informatie te verwerken en via het voor het doel geschikte medium te verspreiden; c. in interactie te treden met personen en groepen; d. te communiceren over de eigen communicatie (metacommunicatie).

13. Coöperatieve bekwaamheid. Het vermogen om a. vanuit de eigen specifieke verantwoordelijkheid in gemeente en samenleving samen te werken met ieder die daarvoor in aanmerking komt; b. samenwerking te bevorderen; c. aanspreekbaar te zijn op eigen houding en gedrag als ambtsdrager.
14. Beroepsethische bekwaamheid. Het vermogen om a. vanuit beroepsethisch perspectief het eigen handelen vorm te geven en te evalueren; b. personen en groepen te begeleiden bij het vinden van een antwoord op ethische vragen; c. in eigen houding en gedrag gestalte te geven aan de waarden, deugden en normen (integriteit, betrouwbaarheid, respect, verantwoordelijkheid, etc.), die passen bij het beroep.
15. Personale bekwaamheid. Het vermogen om a. op reflectieve wijze om te gaan met de eigen biografie, de eigen geloofsidentiteit en –praxis, en het eigen gedrag; b. met innerlijke ruimte de ontmoeting met een (vreemde) ander aan te gaan.
16. Integratieve bekwaamheid. Het vermogen om de diverse competenties en beroepsverantwoordelijkheden, en de drie dimensies van ambtsdrager, professional en privépersoon, die steeds tegelijkertijd aan de orde zijn, te integreren in eigen denken, voelen, willen en handelen.

Matrix Dublin-descriptoren – competentieprofielen masteropleidingen PThU

<i>Dublin-descriptor:</i>		Kennis en inzicht	Toepassen kennis en inzicht	Oordeelsvorming	Communicatie	Leervaardigheden
		Heeft aantoonbare kennis en inzicht, gebaseerd op de kennis en het inzicht op het niveau van Bachelor en die deze overtreffen en/of verdiepen, alsmede een basis of een kans bieden om een originele bijdrage te leveren aan het ontwikkelen en/of toepassen van ideeën, vaak in onderzoeksverband.	Is in staat om kennis en inzicht en probleemoplossende vermogens toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (of multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan het vakgebied; is in staat om kennis te integreren en met complexe materie om te gaan.	Is in staat om oordelen te formuleren op grond van onvolledige of beperkte informatie en daarbij rekening te houden met sociaal-maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen.	Is in staat om conclusies, alsmede de kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, duidelijk en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten of niet-specialisten.	Bezit de leervaardigheden die hem of haar in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter.
<i>Gemeentepredikant (A-MGP, G-MP)</i>	<i>Predikant-Geestelijk Verzorger (G-MP)</i>					
Hermeneutische bekwaamheid*			X	X	X	
Academische bekwaamheid*		X		X	X	X
Disciplinaire bekwaamheid*		X	X			X
Verbindende bekwaamheid			X		X	
Representatieve bekwaamheid			X		X	
Missionaire bekwaamheid	Levensbeschouwelijke bekw.		X	X	X	
Pastorale bekwaamheid	Pastoraal-begeleidende bekw.	X	X	X	X	
	Ethische bekwaamheid	X	X	X	X	
Homiletische bekwaamheid		X	X	X	X	
Liturgische bekwaamheid	Liturgisch-rituele bekwaamheid	X	X	X	X	
Didactische bekwaamheid		X	X		X	
Agogische bekwaamheid		X	X	X	X	
Communicatieve bekwaamheid			X	X	X	
Coöperatieve bekwaamheid				X	X	
Beroepsethische bekwaamheid			X	X	X	X
Personale bekwaamheid			X		X	
Integratieve bekwaamheid		X	X	X	X	X

* De hermeneutische, academische en disciplinaire bekwaamheden vormen samen het competentieprofiel van de eenjarige Master Verdieping (G-MV).

ORDINANTIE 13. DE OPLEIDING EN VORMING VAN PREDIKANTEN

I. OPLEIDING EN VORMING

Artikel 1. De zorg voor de opleiding en vorming

1. De generale synode wordt bij haar voortdurende zorg voor de opleiding en vorming van de predikanten bijgestaan door organen van de kerk die op dit terrein werkzaam zijn, in het bijzonder de raad van toezicht voor de Protestantse Theologische Universiteit.
2. De generale synode stelt, gehoord de desbetreffende organen, waaronder de raad van toezicht, de vereisten en de eindtermen vast voor de opleiding en vorming van hen die tot het predikantschap in de kerk worden toegelaten. Daarbij worden afzonderlijke eindtermen voor de opleiding en vorming tot predikant respectievelijk tot predikant-geestelijk verzorger vastgesteld.
3. Tot de vereisten voor de opleiding van de predikanten behoort de kennis van de grondtalen van de Heilige Schrift op een door de generale synode vast te stellen niveau.
4. De opleiding van de predikanten omvat in ieder geval:
de wetenschappelijke bestudering van
  - de uitleg en theologie van de Heilige Schrift,
  - de geschiedenis van de kerk, in het bijzonder de geschiedenis van de reformatie en die van de kerken in Nederland,
  - de leer en het belijden van de kerk,
  - de ethiek,
  - de verhouding van de kerk tot andere kerken, godsdiensten en levensbeschouwingen,
  - de theorie en praktijk van ambt en gemeente en
  - het kerkrechtalsmede een tijdens de opleiding te volgen stage.

Artikel 2. De instelling voor de opleiding en vorming tot predikant

1. De opleiding en vorming van de predikanten vindt plaats aan de Protestantse Theologische Universiteit.
2. De Protestantse Theologische Universiteit is de voortzetting van de Theologische Universiteit te Kampen, het Theologisch Wetenschappelijk Instituut, het Evangelisch-Luthers Seminarium en het Theologisch Seminarium Hydepark. Deze universiteit heeft - als zelfstandig onderdeel van de kerk - rechtspersoonlijkheid.
3. De Protestantse Theologische Universiteit is de door de kerk gestichte instelling voor
  - het verzorgen van theologisch wetenschappelijk onderwijs,
  - het verrichten van theologisch wetenschappelijk onderzoek,
  - de nadere voorbereiding op het predikantschap en de nascholing van de predikanten,
  - kerkelijke en maatschappelijke dienstverlening.
4. De Protestantse Theologische Universiteit heeft mede tot taak bij te dragen aan het bewaren en aan de gehele kerk dienstbaar maken van de lutherse traditie.

Artikel 3. De raad van toezicht voor de Protestantse Theologische Universiteit

1. De raad van toezicht voor de Protestantse Theologische Universiteit heeft tot taak de belangen te verzorgen van de opleiding en vorming van de predikanten, voor zover dit niet aan anderen is opgedragen en is - onder verantwoordelijkheid van en in verantwoording aan de generale synode - belast met het toezicht op het bestuur van de Protestantse Theologische Universiteit, een en ander met inachtneming van hetgeen overigens in deze ordinantie en generale regeling 14 is bepaald.

BIJLAGE 3: OVERZICHT VAN HET PROGRAMMA

Curriculum Master Gemeentepredikant (Amsterdam)

Voltijd

Het studiejaar is verdeeld in vier perioden van elk tien weken. De meeste cursussen vallen binnen één periode. De colleges worden in principe op woensdagen en vrijdagen gegeven, met uitzondering van enkele cursussen van het Centrum voor Beroepsvorming en Spiritualiteit. De gemiddelde studiebelasting is 42 uur per week; in de praktijk kan de intensiteit per week variëren.

Hieronder wordt het huidige voltijdprogramma weergegeven. Van elke cursus is een modulebeschrijving beschikbaar in de Onderwijscatalogus (zie www.pth.u.nl > Onderwijs > Onderwijscatalogus) of klik op de link.

Fase 1 (jaar 1): Verkennen	Periode	ECTS	Cursuscode	
Roeping en beroep Leren onderwijzen Geloofspraktijken in sociaal-culturele netwerken 1 Dogmatiek: Christus meerduldig De kerk in het publieke domein	1	1 1 3,5 5 5	S-MP01 S-MP07 A-MPGF117 A-MPGF104 A-MPVF122	
Vrije ruimte (<i>vrij samen te stellen uit cursusaanbod, of één uitstroomprofiel:</i>) profiel Theologie buiten de comfortzone profiel Kerk binnenste buiten	2	15	A-MPVF2U1 A-MPVF2U2	
Pastorale training Geloofspraktijken in sociaal culturele netwerken 2 Exegese Oude Testament	3	5 3 5	A-MPVF105 A-MPGF118 A-MPGF102	Leerprocesbegeleiding en interviews (1,5 ECTS) (A-MPVF121)
Performance en Communicatie 1 Christelijke Ethiek Exegese Nieuwe Testament Voorgaan in de eredienst	4	1 5 5 4	S-MPV02 A-MPVF112 A-MPVF114 A-MPVF116	

Fase 2 (jaar 2): Verdiepen	Periode	ECTS	Cursuscode
Disciplinaire cursussen (<i>twee van de drie verplicht:</i>) Eschatologie (<i>Beliefs</i>) Fundamentele praktische theologie (<i>Practices</i>) De hele Bijbel (<i>Sources</i>)	1	2x5	A-MPVF2B1 A-MPVF2P1 A-MPVF2S1

Methodologie (keuze:) Systematisch vragen naar God (<i>Beliefs</i>) Geloven in Real Time (<i>Practices</i>) Schrift en Geschiedenis (<i>Sources</i>)		5	A-MPVF2B3 A-MPVF2P3 A-MPVF2S3
Vrije ruimte (<i>vrij samen te stellen uit cursusaanbod, of één uitstroomprofiel:</i>) profiel Theologie buiten de comfortzone profiel Kerk binnenste buiten	2	15	A-MPVF2U1 A-MPVF2U2
Specialisatiecursus (keuze:) Specialisatiecursus Beliefs Specialisatiecursus Practices Specialisatiecursus Sources	3	5	A-MPVF2B6 A-MPVF2P6 A-MPVF2S6
Begeleide literatuurstudie masterthesis		10	A-MPVF2B8/ A-MPVF2P8/ A-MPVF2S8
Masterthesis	4	15	A-MPVF2B9/ A-MPVF2P9/ A-MPVF2S9

Fase 3 (jaar 3): Verbinden	Periode	ECTS	Cursuscode
Leren geloven Gebruik van Bijbel in kerk en samenleving	1	5 5	A-MPGF316 A-MPGF312
Performance en communicatie 2 Nederlandse kerkgeschiedenis en belijdenisgeschriften Ambtelijk leidinggeven in de gemeente	2	0,5 5 5	S-MPV03 A-MPGF313 A-MPGF311
Missiologie Levensloop en sacramentaliteit	3	5 5	A-MPGF317 A-MPVF315
Kerk en recht Dogmatiek: Godsleer De theoloog wordt predikant Visie op het ambt	4	5 5 3 1	A-MPGF301 A-MPVF309 S-MPV06 A-MPVF308
Stage en supervisie (<i>doorlopend</i>)	1-4	13+2,5	A-MPVF314

BIJLAGE 4: BEZOEKPROGRAMMA

Dinsdag 21 mei - Amsterdam

- 8.00 – 9.00 Aankomst en welkom
- 9.00 – 11.00 Intern overleg, inzage documentatie (incl. open spreekuur)
- 11.00 – 11.30 Rondleiding
- 11.30 – 12.30 Inhoudelijk verantwoordelijken
- 12.30 – 13.15 Lunch
- 13.15 – 14.00 Studenten Masteropleiding Gemeentepredikant + alumni
- 14.00 – 14.45 Docenten Masteropleiding Gemeentepredikant
- 14.45 – 15.15 Intern overleg panel
- 15.15 – 16.00 Opleidingscommissie (+eventueel vertegenwoordiger U-raad)
- 16.00 – 16.45 Examencommissie + studentendecanen/studiebegeleider

Woensdag 22 mei - Groningen

- 08.30 – 09.30 Aankomst en voorbereiding (incl. open spreekuur)
- 09.30 – 10.15 Studenten Masteropleiding Predikantschap + alumni
- 10.15 – 11.00 Docenten Masteropleiding Predikantschap
- 11.00 – 11.30 Rondleiding (incl. korte pauze)
- 11.30 – 12.15 Studenten Masteropleiding Verdieping + alumni (Engels)
- 12.15 – 13.00 Lunch
- 13.00 – 13.45 Docenten Masteropleiding Verdieping
- 13.45 – 14.45 Eindgesprek management
- 14.45 – 17.15 Opstellen oordelen
- 17.15 – 17.45 Voorbereiden mondelinge rapportage
- 17.45 – 18.15 Mondelinge rapportage

BIJLAGE 5: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek 15 eindwerken bestudeerd van de masteropleiding Gemeentepredikant. De gegevens met betrekking tot de eindwerken zijn bekend bij QANU en zijn op aanvraag beschikbaar.

Het panel heeft tijdens het bezoek onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels in *hard copy* en deels via de elektronische leeromgeving):

DIGITALE LEESTAFEL

- Beleidsstukken en jaarverslagen
- Examencommissie, o.a.
  - Verslagen en jaarverslagen van de examencommissie
  - Aanwijzingsbrief examinatoren (format) - september 2018
  - Beoordelingsgrondslag masterthesis
  - Regeling fraude (pre-)masteropleidingen PThU
  - Regels en Richtlijnen Examencommissie masteropleidingen PThU
  - Startnotitie fraudebeleid t.b.v. gesprek met Directeur Onderwijs - EC 20171205
- Externe kwaliteitszorg
  - Relevante besluiten NVAO
  - Eindrapport onderzoeksvisitatie PThU 2018
  - Observaties en bevindingen panel Midterm Review, Amsterdam, 2017
  - Plan van aanpak n.a.v. Midterm Review (onderdeel van rapportage bestuurlijke afspraak aan NVAO 20171222)
  - Prestatieafspraken 2012-2016
- Jaarverslagen opleidingscommissie masteropleidingen
- Rapporten, enquêtes, studies

OP VERZOEK VERSTREKTE DOCUMENTEN

- Examencommissie - notulen
- Opleidingscommissie - notulen
- Overzicht fte onderwijs PThU

LEESTAFEL (TIJDENS LOCATIEBEZOEKEN)

- Diverse voorbeelden van toetsing, onderwijsmaterialen, en dergelijke.